Է· ՏԱՐԻ 1963 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 26 ՀՐՈՏԻՑ 4382 – Հ· Տ· 1 ՕԳՈՍՏՈՍ 1890 – Ն· Տ· 13 ՕԳՈՍՏՈՍ 1890 – ՀԻՃՐ· 28 ԶԻԼՀԻՃՃԷ 1307 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան–խան

درعليه‌ده غلطه‌ده نورادونكيان خانده آره‌ولك
غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ· Պոլսոյ համար	Տարեկան	գին արծաթ	160
» »	Վեցամսեայ	»	80
» »	Եռամսեայ	»	40
Գաւառաց »	Տարեկան	»	200
» »	Վեցամսեայ	»	100
Օտար երկիրներէ	տարեկան	ֆրանք	56
» »	վեցամսեայ	»	28

Դուրս ղրկուած լրագրոց համար ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է
Խմբագրութեան ղրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չդարձուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ· ՊՈԼԻՍ, 1 ՕԳՈՍՏՈՍ, 1890

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՄՇՈՅ Ս· ԿԱՐԱՊԵՏ

Հեթանոսական թէ քրիստոնէական այլ միշտ ազգային ո՛րպիսի յիշատակներ կը զարթուցանէ այս պատմական հաստատութիւն, այս պատուականաց պատուական Վանք, որ Հայոց սրտին և հայրենակ գաւառներուն մէջ այնքան կարեւոր դիրք մը կը գրաւէ։ Աշխարհի վրայ կա՞յ Հայ որ Մշոյ Ս· Կարապետին դէմ խօսքը լսած չլինի, և քանիներ՝ դարերէ հետէ՝ իրենց սրբազան պարտաւորութիւն համարած են՝ հակառակ ամեն դժուարութեանց՝ իրենց կենաց մէջ գէթ մէկ անգամ այցել Տարօնոյ այն Նուիրական մենաստան։ Ի՛նչ օրեր տեսած է Մշոյ Ս· Կարապետ, հոգեզուարճ օրեր որոց գաղափարն անգամ չի տար իւր արդի անշուք վիճակ, անշուք ազգաբնակութեամբ մը շրջապատեալ։ Անշուք՝ այո՛, բայց յուսահատական՝ ո՛չ երբեք։ Այնպիսի մեծ հաստատութեանց ճակատագիրն է իրենց պատմական գոյութեան մէջ մերթ փայլել մերթ նսեմանալ։ Ս· Կարապետ նսեմացած է այժմ, այնպիսի պատճառներով որք ո՛չ ումեք գաղտնիք են, պատճառներով զորս շատ լաւ բացատրած էր Մուշէն նամակագիր մը լրագրոյս յուլիս 24 թուով։ Ս· Կարապետ նսեմացած է, որովհետեւ աննպաստ ժամանակներու մէջ կ'ապրինք, տիրող աղքատութեան պատճառաւ, և աննպաստ պարագայիւք շրջապատեալ կը գտնուի, քանի որ սով, երաշտութիւն և այլ պարբերական չարիք Վանքին օգնելու անկարող վիճակի մէջ թողած են շրջակայ ժողովուրդը։ Բայց Հայոց հեթանոսական դարերէն ի վեր նոյն տեղւոյն վրայ՝ թէեւ տարբեր անուններով՝ ժողովրդեան սիրտը շարժող հաստատութիւն մը վաղանցիկ դժբախտութեանց առջեւ չընկրկիր, բաւական է որ իրմով ապրող և զինք ապրեցնող ժողովուրդը կայ դեռ և կը մնայ, կ'ապրի և կ'աղօթէ, ընդ հովանեաւ Ն· Կ· Վեհափառութեան Սուլթան Ապտ-իւլ-Համիտ Կայսեր։

⁂

Ամեն Վանքի տարեկան տօնախմբութեան առթիւ փափաքելի է բերկրաւէտ լուրեր առնուլ ուխտաւորաց բազմութեան և հանդիսից ազգաշէն բարեկարգութեան վրայ։ Եւ այս տարի, փոխանակ՝ Վարդավառի տօնին առթիւ՝ ուրախալի լուրեր առնելու Մշոյ Ս· Կարապետէն, ի՞նչ կ'իմանանք ·—Վանքն 100,000 ղրուշի չափ պարտք ունի, որոյ մի մասը տոկոսաւոր, որ երթալով կը ծանրանայ, և եթէ առաջքն առնուլ չաշխատուի, օր մը կրնայ յետին թշուառութեան մատնել զայս մեծ աթոռ։ Հոս ծանր պատասխանատուութիւն մը կ'երեւի։ Եթէ մեր կամքէն անկախ պայմաններու դարման չենք կրնար տանիլ· եթէ՝ ի մէջ այլոց՝ չենք կարող երաշտութեանց առաջքն առնուլ, սովու տարիներն առատութեան տարիներու փոխելով, բայց կրնայինք վանական յոռի կառավարութեան առաջքն առնուլ, և հիմակ ալ կրնանք խնայող և հեռատես վարչութեան մը հաստատմամբ տակաւ դարմանել եղած չարիքն։ Այս պարտուց գոյացումն ո՛չ այնքան ժողովրդեան կրօնական և ազգային զգացմանց տկարացման վերագրելի է որքան յոռի մատակարարութեան, որ անցելոյն առատութեան տարւոց մէջ ապագայ ձախողութեանց ի նախատեսութիւն խնայութիւն չէ ըրած, կալուածներ և հասոյթի ուրիշ աղբիւրներ չէ հաստատած, և ո՛և է դիպուածական դժբախտութեան առջեւ անպաշտպան գտնուած է։ Յիշելու էր ժամանակին թէ այսպիսի մեծ հաստատութիւն մը անվտանգ և ամփոփ վիճակի մէջ պահելն համարժէք է պահպանելու ազգային-եկեղեցական մեծ աւանդ մը, որոյ դէմ արկածներ և վտանգներ կրնան ծագիլ ամենէն անակնկալ կերպերով։ Այս հեռատեսութիւն դժբախտաբէս պակսած է նոյն իսկ լաւագոյն կարծուած վանահայրերուն Ս· Կարապետի։

⁂

Մեր թղթակից ներողամիտ տեսութեամբ մը կը փութայ վարագոյր քաշել Ս· Կարապետի անցեալ յոռի մատակարարութեանց վրայ։ Եղածն եղած է, կ'ըսէ։ Անցելոյն յաջողութիւններն ու ձախողութիւններն այսպէս աժան ծախել բնաւ նպաստամատոյց չէ ազգային – եկեղեցական հաստատութեանց բարեկարգ ուղղութեան։ Անցեալը մոռնալով ապագայ շինել կարելի չէ։ Ներկայն իսկ կարելի չէ բարւոքել առանց անցելոյն լոյսին և առաջնորդութեան։ Ո՛րչափ շատ խօսուի Ս· Կարապետի անցելոյն վրայ՝ այնքան օգտակար է ազգային զգացումն և ուշադրութիւնը վառ պահելու համար այս մեծ հաստատութեան վրայ, եւ հաստատութիւն մը ո՛րչափ աւելի առարկայ է հանրային ուշադրութեան և հոգածութեան՝ այնքան աւելի կը պաշտպանուի յոռի մատակարարութեան վտանգաց դէմ։ Յոյնք ժամանակէ մ'ի վեր ձեռնարկած են իրենց մետրապոլտական գլխաւոր թեմերուն և գլխաւոր վանքերուն հիմնարկութեան սկիզբէն ցայսօր պաշտօնավարող առաջնորդաց և վանահարց ժամանակագրութիւնն յօրինել, հանդերձ կենսագրական եւ պատմական ծանօթութեամբք։ Պատրիարքական Աթոռոց համար այսպիսի աշխատութիւններ ի գլուխ հանած են արդէն, եւ շատ կը հաւնուի Ամասիոյ յոյն առաջնորդին հեղինակութեան, որ իւր թեմին և ուրիշ թեմերու վրայ նոյն աշխատութիւնները կը կատարէ մեծաւ համբերութեամբ եւ հմտութեամբ։ Ինչո՞ւ համար մեր գլխաւոր աթոռներն ալ, ո՛չ միայն պատրիարքական այլ և արքեպիսկոպոսական, այլ և վանական, չունենան իրենց ուրոյն ժամանակագրութիւնը, պատմական կարգաւ եւ ծանօթութեամբք պատրիարքաց, առաջնորդաց և վանահարց որք բազմեր են այն աթոռոց վրայ։ Ինչո՞ւ համար Մշոյ Ս· Կարապետի նման կարեւոր հաստատութիւն մը, որ ազգին եկեղեցական եւ հանրային կեանքին մէջ որոշ տեղ մը գրաւած է, չունենայ իւր վաւերական պատմութիւն։ Ցաւալի չէ՞ իրարու յաջորդող վանահարց կատարեալ անփութութիւն այս մասին։ Նոյն ինքն Ս· Կարապետի Վանքն իւր մէջէն ո՛րչափ տարրեր կրնայ հայթայթել իւր պատմութեան համար։ Կ'ըսուի թէ այդ Վանքին խուցը գետնափոր նկուղներ կան որք Ս· Գրիգոր Լուսաւորչի օրէն ի վեր չեն բացուած, զի աւանդաբար կը պատմուի թէ Լուսաւորիչն հոն վանած և փակած է հեթանոս Հայոց մէջ գործող բոլոր դեւերն։ Եթէ դիպուածով գտնուի՛ թէ Լուսաւորիչն այն գետնափորներու մէջ նետած կամ պահած լինի ազգին հեթանոսութեան ժամանակի գրականութեան մէկ մասն ալ, որուն՝ աւա՜ղ՝ կարի ցանցառ հատակոտորներն անյագ հետաքրքրութեամբ կը լափէ հայ բանասիրութիւնն։ Երբեք Ս· Կարապետի վանահայր մը խառնած պրպըտա՞ծ է այս դարաւոր հիմնարկութեան ամեն ծակ ու ծուկերն, հին արձանագրութիւններն և հնութեան ամեն մնացորդներն ի գիր առած կամ թանգարանի մը մէջ պահա՞ծ է, օր մը Մշոյ Ս· Կարապետի պատմութեան մէջ ամփոփուելու համար։— Աւասիկ կարեւոր հարց մը, որոյ վրայ շատ կը փափաքէինք լոյս առնուլ այն Սրբազաններէն որք տարբեր ժամանակներ զանազան հանգամանօք պաշտօն վարած են ի Ս· Կարապետ։

⁂

Բայց չափէն աւելի չդեգերինք անցելոյն մէջ։ Տխուր իրականութիւն մը մեզ կը սպասէ ներկային մէջ։ Ս· Կարապետի մասին այդ տխուր իրականութիւն կը ներկայանայ հազար ոսկւոյ պարտքի մը ձեւին ներքեւ։ Նամակագիրը չորս գլխաւոր պատճառներ կը թուէ այս պարտուց գոյացման։ Նախ, վերջին ռուսեւթուրք պատերազմն, որոյ միջոցին Ս· Կարապետ ի սպառ կը զրկուի ուխտաւորներէ, և իւր առօրեայ ծախքն հոգալու համար ծանր պայմաններով պարտք ընել կը հարկադրի։

Եւ յետոյ, լուսահոգի Մամբրէ Սրբազան իւր վանահայրութեան միջոցին՝ նկատելով որ մահմէտական Թէքքէներն որք մեր Վանուց համապատասխանող հաստատութիւններ են՝ ոչխարի տուրքէ զերծ կը գտնուին, կը փափաքի Ս· Կարապետի Վանքն եւս նոյն տուրքէ զերծ կացուցանել, և այս մասօք տեղական կառավարութեան և Բ· Դրան հետ սկսուած բանակցութեանց ելքին սպասելով՝ ոչխարի տուրք չի վճարեր։ Այսպէս դիզուած 15 տարուան ոչխարի տուրքն իւր յաջորդ կը վճարէ փոխառութեամբ, օգուտ քաղելով յետամնաց տուրքերն արժեթղթով վճարելու դիւրութենէն։ Բայց Վանքին պահած հազարէ աւելի ոչխարներուն 15 տարուան տուրքն ամեն պարագայի մէջ կարեւոր գումարի մը կը հասնէր արդէն։ Եթէ Մամբրէ Սրբազանին գաղափարը գովելի կը գտնենք, ընդհակառակն է իւր անհեռատեսութիւն, որով այն 15 տարուան տրոց փոխաբէնը չի հոգար և չի յանձներ իւր յաջորդին։

Այս անհեռատեսութեան հետ կը միանան ծուլութիւն և անհոգութիւն, որոց բերմամբ Միաբանութիւնը պարտքով հաց կը գնէ դուրսէն երբ ժողովուրդն՝ երաշտութեան պատճառաւ՝ չէ կարող պէտք եղածէն չափ օգնել Վանքին։ Պէտք չէ՞ր սակայն աւելի հոգ տանիլ Վանքին անմիջակ մնացած ընդարձակ հողերն հերկելու և ցանելու, և գէթ հացի համար դուրսի կարօտ չլինելու։

Պարտուց չորրորդ պատճառ կը համարուին դատական ծախք, զորս կրած է Վանքը՝ դատ վարելով անոնց դէմ որք 30-40 տարի յառաջ Վանքին հողերուն մէկ մասը գրաւած էին, և թէպէտ ի վերջոյ Վանքն իւր սեփական իրաւանց կը տիրանայ, բայց մեծաքանակ ծախուց բեռ մը կրելէն ետեւ։

Այս վտանգ միշտ կայ ու կը մնայ, եթէ մանաւանդ Ս· Կարապետի Միաբանութիւնն հոգ չտանի անմիջակ հողերն ինք մշակելու կամ մշակել տալու։ Թէեւ անիրաւութիւնն ամեն ձեւի ներքև կրնայ գործել, և դատարանաց առջեւ ճշմարտութիւնն ի վերջոյ կը յայտնուի, բայց համեմատաբար աւելի դիւրին է գրաւումն այնպիսի հողերու զորս իւր տէրը— Միաբանութիւնն — անմիջակ կը թողու դատա- [illegible] անհոգութեամբ։

Ուրիշ անպատեհութիւն մը Ս· Կարապետի Վանուց մէջ հիւրընկալութեանց չափազանցութիւնն է։ Երբ Վանքը պարտք չունէր և հարուստ էր, կրնար հայկական չափազանց առատաձեռնութեամբ մեծարել իւր հիւրեր, մտնողին ու ելնողին անպակաս հայթայթելով հաց, մածուն, թան, պանիր, և այլն։ Բայց հիմա որ պարտքի տակ կը հեծէ և Կ· Պոլսոյ և ուրիշ հայաբնակ կեդրոններու օգնութեան կը կարօտի, ամեն բանին չափ և սահման մը դնելը խոհեմութեան տարրական պահանջումն պէտք է նկատէ։ Վերջին ժամանակներս Վանքին քանի մը հարիւր ոչխարաց համաճարակէ մը զոհ երթալն եւս, զոր կը դուժէ մեր թղթակից, խնայողութեան ծանրակշիռ ազդարարութիւն մը պէտք է համարուի, և ընդ տնօրինութեամբ նորընտիր վանահայր Գեր· Խարախանեան վարդապետի, կը յուսանք թէ Ս· Կարապետի Վանքին ստիպողաբար պահանջած խնայութեան, աշխատութեան, բարւոք վարչութեան և կոկիկ մատակարարութեան կանոնք նոր հոգածութեամբ մը ի գործ կը դրուին, որպէս զի պատեհ առթիւ Կեդրոնական Վարչութիւնն եւս՝ իւր պատրիարքական եւ ուրիշ մեծագոյն հոգերէն քիչ մը շունչ առնլով՝ քաջալերուի ուշադրութիւն դարձնելու ազգային-եկեղեցական այս կարեւոր հաստատութեան վրայ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՌՈՒՍԻԱՅԻ ԳԱՂԹԱԿԱՆՔ Ի ԿԱՐՍ

Կարսէ առ Մոսկովսկի Վեդոմոսդի ուղղեալ թղթակցութիւն մը շահեկան ծանօթութիւններ կուտայ Կարսի գաւառին մէջ հաստատեալ Ռուսիացի գաղթականաց վրայ։ Ռուս լրագիրը մխիթարական չի գտներ թղթակցին ըրած նկարագրութիւնն։ Այս գաւառին Ռուսիոյ հետ միացումէն ի վեր, տնտեսական պայմանք մեծապէս փոխուած են։ Վերջին պատերազմէն առաջ, Կարսի Սանճագը Փոքր-Ասիոյ ամենէն բարեբեր գաւառներէն մին լինելու համբաւը կը վայելէ։ Հունձքերն այնքան առատ էին որ ցորենն և հաճարը դուրս կը ղրկուէին ծախուելու։ Ցորենին փութը (13 քաշ) 15—20 քափիք էր, գարիին փութը 5—12 քափիք։ Հիմա ցորենը մէկ րուպլի է (մէկ րուպլի=100 քափիք) և գարին՝ 70 քափիք։ Գլխաւոր պատճառ սա է թէ Կարսի գաւառին բնիկ ազգաբնակութեան մեծագոյն մասը Թուրքիա գաղթած է, որովհետեւ Պերլինի դաշնագիրն այս իրաւունքը կուտար Կարսի Սանճագին բնակչաց։ Հողագործ դասէն 100 հազար բնակիչք օգուտ քաղեցին այս արտօնութենէն, իրենց տեղ թողլով սակաւաթիւ բնիկներ որք անասնաբուծութեամբ կը պարապին այժմ։ Թէեւ պատերազմէն ի վեր շատ մը նորեկներ եկան, բայց ասոնք տեղային հանգամանաց իրազեկ չլինելով, մեծ արդիւնք ձեռք չբերին։ Ի Կարս գաղթականներու հաստատումն սկսաւ 1878ին։ Ռուս զօրաց ետեւէն Թուրքիայէն եկան Յոյներ և Հայեր, և յետոյ եկան ռուս գաղթականներ, ըստ մեծի մասին աղանդաւորներ, Անդրկաւկասէն։

Մինչեւ 1884 շարունակեց գաղթականաց հաստատումն ի Կարս։ Այդ թուականին, լաւ հողեր արդէն մեծաւ մասամբ գրաւուած լինելով, նորեկներ Կարսի գաւառին մէջ ընդունուելու համար յատուկ արտօնութիւն խնդրելու և ստանալու հարկադրեցան։ Կարսի գաւառին մէջ հաստատուած գաղթականաց ճիշդ թիւը չի գիտցուիր։ Ըստ պաշտօնական տեղեկութեանց, այս գաղթականք 129 գիւղեր հիմնած են, որոց 64ն յունաբնակ, և 25ն հայաբնակ։ Ռուս գաղթականք 22 աւաններու մէջ հաստատուած են, որոց չորսն օրթոտոքս Ռուսերու և մնացեալք աղանդաւոր Ռուսերու կը պատկանին։ Ռուսք փոքրամասնութիւն են Կարսի գաւառին մէջ։ 11,452 հոգի են, այսինքն տեղական ժողովրդեան հազիւ 6%։ Այս հաշւով Կարսի գաւառին բնակիչք 190 870 հոգի պէտք է լինին այժմ։ Գաղթականաց մէկ մեծ մասը ցարդ չկրցաւ վերջնապէս տեղաւորիլ, թէեւ տեղական վարչութիւնը կարօտագոյններուն ցորեն տուաւ վարելու համար և փայտ՝ շինութեան համար։ Այս գաղթականաց շատեր ապրուստի ամեն միջոցէ զուրկ վիճակի մէջ եկած են, և հետեւապէս ո՛չ եզներ, կովեր և ոչխարներ կրնային գնել, ո՛չ ալ մշակական գործիք։ Կարս նշանաւոր կերպիւ բարեբեր հող մ'ունի, որոյ խորունկ խաւերն հարկաւոր կ'ընեն արօրի գործածումն, որ միայն կրնայ յառաջ բերել առատ հունձք։ Կարսի հողին մէկ առանձնայատկութիւնն է որ աւելի ամառուան ցորեն և գարի կուտայ։ Ձմրան ցորենք այնչափ յաջող չեն, և հաճար ու վարսակ մշակելու փորձերն ի դերեւ ելան։ Կարսի գաւառին տրամադրելի հողերուն գաղթականաց մէջ բաշխումն 1887ին աւարտեցաւ։ Կառավարութիւնն այս բաշխման հիմ բռնեց իւրաքանչիւր ընտանիքի անդամոց իրական թիւն, բայց տրուած հողաբաժինքը ընդարձակ են կամ ոչ հողին տեսակին համեմատ։ Միջին հաշւով, արու թէ էգ անձնիւր բնակչի տրուեցաւ հինգ տէսեաթին մշակելի հող, և բաց աստի, ի նախատեսութիւն բնակչաց բազմանալուն, մէկ մի գիւղի բաժնին վրայ մէկ երրորդի յաւելուած եղաւ։ Իսկ ռուս գաղթականք՝ ըստ Ռուսիոյ բնիկ դրութեան՝ հաւաքաբար տէր եղան իրենց հողերուն, զորս հաւաքաբար կը մշակեն։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐ ԵՒ ԶՐՈՅՑՆԵՐ

Փեթերսպուրկէ կը հեռագրուի թէ ռուս կառավարութիւնն հրաման ղրկած է Կաւկասիոյ կուսակալին՝ ամեն պաշտպանութիւն և դրամական նպաստներ ընծայել բազմակարօտ վիճակի մէջ հոն դիմող ամեն գաղթական ընտանիքներու։

—Վիլհէլմ կայսր Անգլիոյ նաւաշինարաններն և զինագործարանները կը պտըտի, և գործաւորաց հետ բարեկամական և մինչեւ իսկ զուարճալի կերպիւ խօսքի կը բռնուի, անոնց ուտելիքէն և ըմպելիքէն կը ճաշակէ, ի մեծ գոհունակութիւն Կալլէսի իշխանին, Էտիմպուրկի դքսին և Քոնօթի դքսին, որք կայսեր կ'ընկերանան, և այս տեսակ ընտանութեանց չեն վարժուած։ Անգլիացի զինուորաց, նաւաստեաց և գործաւորաց մէջ երիտասարդ կայսրը շատ լաւ համբաւ [illegible]

—Պոհեմիոյ մէջ գերմանաչեխական կարգադրութիւնը փափաքուած արդիւնքը չտուաւ։ Երիտասարդ Չեխք սկիզբէն հակառակ էին այս կարգադրութեան, և քիչ քիչ ազգին մեծագոյն մասն համամիտ կը լինի իւր իրաւանց երիտասարդ պաշտպաններուն։ Փրակայի գերագոյն ատեանն այս օրերս որոշում մը տուաւ, որով գերմաններէնի գործածումը կը սահմանափակէ։ Այն դատավարութիւնք ուր թարգման մը ներկայ կը գտնուի որովհետեւ երկու կողմանց մին չեխերէն լաւ չի հասկնար՝ ո՛չ թէ գերմաններէն պիտի խմբագրուին, որպէս սովորութիւն էր ցարդ, այլ չեխերէն։ Գերմանք շատ դժգոհ են այս որոշումէ։

—Պապն որոշեր է պապական նուիրակներուն քով աշխարհական գործակալ մը դնել այսուհետեւ, որովհետեւ նուիրակներն՝ երբեւ եկեղեցական մարդիկ՝ ի վերին երեսս զգուշութեան հարկադրուած լինելով, աշխարհային կենաց չեն կրնար մասնակցիլ, այսինքն երեկոյթներու, պարահանդէսներու, նուագահանդէսներու և ուրիշ աշխարհիկ զուարճութեանց հոգւով ու մարմնով չեն կրնար միջամուխ լինել, և իրենց այդ բռնադատեալ զգուշաւո-

---

—) 3)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՐ

ԽԵԼԱԳԱՐԸ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ԱՆԿՈՒՄԸ

—Պարոն, ըսաւ, կը փափաքիմ խօսիլ Պ· Գոռվիզիէի հետ։

Գրագիրը գլուխը վեր առաւ եւ ձեռքովը դուռ մը ցոյց տալով այցելուին, պատասխանեց·

—Պ· Գոռվիզիէ մինակ է այս վայրկենիս, կրնաք ներս մտնել։

Սեղանաւորն երկու թեթեւ հարուած իջեցուց դրան՝ գալուստը ծանուցանելու համար, բոյթը դարձուց եւ նոտարին դահլիճը մտաւ։ Սա ոտք ելաւ փոյթեռանդութեամբ եւ, ժպտուն դէմքով, մէկ քանի քայլ յառաջացաւ դէպի օտարականը, որուն մէջ կը տեսնէր արդէն նոր յաճախորդ մը։

—Ի՞նչ ծառայութիւն կրնամ մատուցանել ձեզ, պարոն, հարցուց, արագ ակնարկով մը քննելէ յետոյ այցելուն։

—Եկած եմ ձեզմէ խնդրելու, պարոն, որ հաճիք մէկ քանի տեղեկութիւններ տալ ինծի։

—Եթէ կրնամ, պատրաստ եմ զձեզ գոհացնելու։ Հաճեցէք նստիլ, պարոն։

—Ամէն բանէ առաջ, պարտիմ ըսել թէ ո՛վ եմ ես։

Նոտարը խոնարհեցաւ։

—Իմ անունս է Վան Օսսէն։

—Ամստերտամի Վան Օսսէն տունէ՞ն էք։

—Այդ տանը պետն եմ հօրս մահուընէն ի վեր։

—Պարոն, շատ ուրախ եմ ձեզի հետ ծանօթանալուս։ Ռոչիլտի տան նման, Վան Օսսէն տունն ալ ծանօթ է ամբողջ աշխարհի մէջ։

Այս խօսքերը, քիչ մը ուռուցիկ, ժպիտ մը յառաջ բերին հոլանտացւոյն շըրթանց վրայ։

—Հիմակ, պարոն, ըսաւ, պարտիմ յայտնել ձեզ թէ Լասէռի կոմսին մտերիմ բարեկամն եմ ես։

Նոտարին դէմքն անմիջապէս փոխեց իր արտայայտութիւնը։

—Ա՛հ, ըսաւ, չէի գիտեր . . .

Պ· Վան Օսսէն շարունակեց·

—Այս առաւօտ Բարիզ հասայ պատասխանելու համար Պ· տը Լասէռի նորոգ մէկ հրաւէրին։ Ուղղակի Պէրրի փողոցը գացի։ Պէտք չկայ ըսելու թէ զարմացումս մեծ եղաւ իմանալով որ Լասէռի կոմսն հապճեպով թողած էր իր տունը, գիշերանց, թէ ձիերն ու կառքերը վաճառած էր եւ թէ իր ապարանքը ծախու էր։ Ոչ միայն զարմացած եմ, պարոն, և այլ եւ անհանգիստ, շատ անհանգիստ եմ բարեկամիս նկատմամբ։ Ինչո՞ւ այս մեկնումն, որ փախուստի կը նմանի։ Ինչո՞ւ ապարանքը կը ծախէ։ Կ'աղաչեմ ըսէք, պարոն։

—Չեմ գիտեր, պատասխանեց նոտարը ցրտութեամբ։

—Բայց անկարելի՛ է այդ, գոչեց Պ· Վան Օսսէն, աչուըներն յառած նոտարին անզգած դէմքին վրայ· ճշմարտութիւնն ինծմէ ծածկել կ'ուզէք։

—Կը հաւաստեմ ձեզ, պարոն, թէ բան մը չեմ գիտեր, պատասխանեց Պ· Գոռվիզիէ։

Հոլանտացին գլուխը երերցուց։

—Չէ՛, չեմ կրնար հաւատալ, շարունակեց· խոստովանեցէք, պարոն, թէ ձեզի պատուիրած են լուռ մնալ։

—Ստոյգ է որ եթէ գիտնայի այն պատճառներն որք հարկադրած են Լասէռի կոմսն իր ապարանքը ծախելու, եւ թէ իմ յաճախորդս ինծմէ խնդրած ըլլար լուռ մնալ այս կէտին վրայ, համր պիտի մնայի ձեր ուղղելիք բոլոր հարցմանց։

—Սակայն, պարոն . . .

—Գաղտնապահութիւնը մեր արհեստին առաջին պարտաւորութիւններէն մին է։

—Անշուշտ, պարոն. բայց ինչ ինչ պարագայներու մէջ . . .

—Ոչ մէկ պարագայի մէջ, պարոն, ընդմիջեց վերստին նոտարը։ Մնաց որ, ես այդ կացութեան մէջ չեմ գտնուիր։ Լասէռի կոմսն ոչ մէկ բան ըսած է ինծի, կը կրկնեմ, բան մը չեմ գիտեր։

Պ· Վան Օսսէն գլուխն իջեցուց եւ պահ մը լուռ մնաց։ Շատ յուզեալ կ'երեւէր։

—Կը ցաւիմ, շատ կը ցաւիմ, շարունակեց տխրութեամբ. ձեզի եկած էի յոյսով լի, եւ յուսախաբութեան կը մատնուիմ։ Պ· Լասէռի համար մեծ բարեկամութիւն ունիմ։

—Համոզուած եմ ատոր, պարոն։

—Երկա՞ր ատենէ ի վեր կը ճանչնաք Լասէռի կոմսը։

—Տասնեւհինգ տարիէ ի վեր իր նոտարն ըլլալու պատիւն ունիմ։

—Եւ բան մը չէ՞ք գիտեր։

—Ոչինչ։

—Խոստովանեցէք, պարոն, թէ իրաւունք ունիմ զարմանալու։

—Նոտարի մը յարաբերութիւնները որչափ ալ մտերմական ըլլան իր յաճախորդին հետ, կրնայ շատ բան անգիտանալ։

—Թող այդպէս ըլլայ։ Բայց եթէ, ինչպէս կը հաւատամ, կը հետաքրքրուիք Պ· տը Լասէռի, բան մը կասկածելու էք . . .

—Նոտար մը յանցաւոր պիտի ըլլար եթէ ջանար իր յաճախորդներուն գաղտնիքներն հասկնալ։

Պ· Վան Օսսէն դառն ժպիտ մը ունեցաւ։

—Մեծ ճարտարութեամբ կ'ապաստանիք ձեր պաշտօնական մարդու հանգամանքին ետեւ, պատասխանեց· բայց ես, պարոն, ես նոտար չեմ եւ կը համարձակիմ ենթադրութիւններ ընել՝ երեւան հանելու համար թաքուն ճշմարտութիւնը։ Ա՛հ, շուտով կռահեցի թէ բարեկամս սոսկալի և անակնկալ հարուածի մը զոհ գացած է։ Այո, ապահով եմ, մեծ դժբաղդութիւն մը պատահած է իրեն։

—Կարելի է։

Հոլանտացին շարունակեց ոգեւորութեամբ·

—Իր ապարանքը կը ծախէ՛։ Արդեօք դրամական մեծ կորո՞ւստ մը ունեցած է։ Բայց ես հոս կեցած եմ, աղէտքը դարմանելու համար։ Բառ մը միայն ըսէք, պարոն, եւ այս իրիկուն, ժամէ մը, ձեր տրամադրութեան ներքեւ կը դնեմ հինգ հարիւր հազար ֆրանք, միլիոն մը, վերջապէս ձեզի հարկ եղած գումարը։

Պ· Գոռվիզիէ պահ մը ապշած մնաց հոլանտացի սեղանաւորին վեհանձնութեան սքանչելի թափէն։

—Ըհ ուրեմն, շարունակեց սեղանաւորը, չէ՞ք պատասխաներ։

—Ձեր վրայ սքանչանալու գացած էր խելքս։

Յետոյ, գլուխը թօթուելով, շարունակեց·

—Ինչպէս ըսի, ես տասնեւհինգ տարիէ ի վեր Պ· տը Լասէռի նոտարն եմ. ես էի որ յանուն իրեն, իր ամուսնութենէն քիչ առաջ, գնեցի ապարանքը զոր այսօր ծախելու պաշտօն ունիմ։ Արդ, ես ըստ բաւականին կը ճանչեմ Պ· կոմսին գործերն եւ կրնամ ըսել թէ դրամական ո եւ է նեղութեան մէջ չէ։

—Ա՛հ, ըսաւ Պ· Վան Օսսէն։

—Անշուշտ, շարունակեց նոտարը, Լասէռի կոմսին հարստութիւնը չկրնար բաղդատուիլ Ամստերտամի Վան Օսսէնի տան հարստութեան. բայց հինգ միլիոնէ աւելի դրամագլխով, որ առաջնակարգ արժէթուղթերով ներկայացեալ է, Լասէռի կոմսը դրամական ո եւ է աղէտքէ չվախնար։

Ամպ մը անցաւ սեղանաւորին ճակտին վրայէն։

—Ուրեմն, պարոն, ըսաւ, բարեկամիս գլխուն եկած փորձանքն իմ ենթադրածէս աւելի սոսկալի է։

—Չեմ գիտեր, պատասխանեց Պ· Գոռվիզիէ, միշտ անզգած։

—Օ՛հ, ինծի պէս է, բան մը չգիտեր, խորհեցաւ Պ· Վան Օսսէն։

Ոտքի ելաւ եւ գլխարկն առաւ։

—Վերջին հարցում մը, պարոն, ըսաւ։

—Մտիկ կ'ընեմ։

—Կրնա՞ք ինծի ըսել թէ այժմ ո՛ւր կը բնակի Լասէռի կոմսը։

—Այս անգամ եւս, պարոն, կը ցաւիմ որ չպիտի կրնամ պատասխանել ձեզ։

—Ի՛նչ, դուք իր նոտարն եւ ներկայացուցիչն էք, ու չէ՞ք գիտեր թէ ո՛ւր կը բնակի։

—Չեմ գիտեր, պարոն։ Ութ օր առաջ, առաւօտեան ժամը իննին, Լասէռի կոմսը եկաւ գտաւ զիս եւ ըսաւ.

«Բարիզէն կը հեռանամ, հաւանօրէն բնաւ չպիտի վերադառնամ աստ։ Հաճեցէք ապարանքս ծախել իր կարասիներովը, եթէ գնորդն հաւանի, եթէ ոչ կարասիները եւ ձերմակեղէնները ծախել պիտի տաք Վաճառմանց Օդէլին մէջ։ Չեմ ըսեր ձեզի թէ ո՛ւր պիտի երթամ հաստատուիլ, ես իսկ չեմ գիտեր։ Այս մասին որոշում մը տուածիս պէս, պիտի գրեմ ձեզ։ Բայց կ'ենթադրեմ որ դեռ մինչեւ երեք չորս ամիս նամակ չպիտի ստանաք ինծմէ։»

(Շարունակելի)

ութենէն Վալիկանի դիւանագիտական շահերը կը վնասուին, մինչ Նուիրակաց քով գրուելիք գործակալն՝ երբեւ աշխարհական դիւանագէտ՝ այն տեսակ զգուշութեանց ներքեւ չի գտնուիր։

—Պրուսէլի կառավարական լրագիրք սա պաշտօնական հատուածն հրատարակեցին.

«Ի Պելճիա իւր յոյժ կարճատեւ բնակութեան միջոցին, Գերմանիոյ Կայսրն իրեն մօտեցողներն սքանչացուց իւր մտերմական յարաբերութեամբ։ Խաղաղութեան կը բաղձայ, խաղաղութիւն կը կամի, եւ կը նկատէ թէ ամենուն իրաւունքն յարգելով պէտք է ապահովել խաղաղութիւնն։ Իւր համոզումն է թէ այսպէս պէտք է լինի ամեն վեհապետաց քաղաքականութիւնը։»

Պելճ կառավարութիւնն ի սկզբան կ'ուզէր որ լրագիրք բան մը չգրեն Կայսեր և կայսերական պաշտօնէից հետ խօսակցութիւններուն վրայ։ Կայսեր բացորոշ բաղձանքին հետեւելով, պելճ կառավարութիւնն այս հակիրճ զեկոյցը ղրկեց լրագրաց։

—Սոֆիայի գերման գործակատարն յանուն ռուս կառավարութեան պահանջեց որ ռուսական իշխանութեանց յանձնուի ռուսահպատակ Քալոպքով, որ դատապարտուած էր։ Ռուսիա այս պահանջումը կ'ընէ Քափիթիւլասիոններուն յենլով։ Պուլկար կառավարութիւնը կը հաւանի եղեր։

—Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովոյն անցեալ հինգշաբթի աւուր նստին մէջ, արտաքին գործոց նախարարութեան ելմտացոյցին վիճաբանութեան առթիւ, արտաքին խնդիրներ յուզեցին Պ. Պ. Շուան, Լէմբսըն-Կոուըր, Հէնրի Լապուշէռ, Ա. Օ'Քոնոռ, Սըր Ռ. Թօուըր, Ճէյմս Պրայս, Քոնիպէր եւ վերջոյ Պ. Ջանինկ, (իռլանտացի, կլատսթոնեան և արմատական երեսփոխաններ)։ Արտաքին գործոց խորհրդական Սըր Ճէյմս Ֆէրկիւսըն երկար ճառով մը պատասխանեց։ Պ. Ճէյմս Պրայս պատասխանեց Պ. խորհրդականին։ Այս վերջինն ինչ ինչ խոստումներ տուած լինելով, Պ. Շուան, հարցապնդման հեղինակն, ետ առաւ իւր առաջարկն, որով կը պահանջէր գումար մը զեղչել Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարարին թոշակէն, — սովորական բանաձեւ որով ուշադրութիւն կը հրաւիրուի արտաքին գործոց ընթացքին վրայ։ Վիճաբանութիւնը բաւական երկար տեւեց, և Թայմզի մէջ մանր տառերով չորս երկայն սիւնակներ կը գրաւէ։

—Նոյն նստին մէջ, հարցման մը ի պատասխանի, Սըր Ճէյմս Ֆէրկիւսըն սա յայտարարութիւնն ըրաւ. «Կրնամ յայտարարել թէ Փեթերսպուրկի անգլ. դեսպանը կը տեղեկացնէ մեզ թէ ռուս կառավարու- [illegible] գրին մէջ այս օրերս երեւցած յօդուածն ի մասին Հրէից վիճակին ի Ռուսիա»։— Այս կառավարական յայտարարութիւն ծիծաղներով ընդունուեցաւ. որովհետեւ Երեսփ. Ժողովն այն տեսակ հերքումներ ա՛յնքան յաճախ լսած է որ ականջ չի կախեր այլ եւս Թայմզի գրածներուն ստուգութիւնն ուրիշ աղբիւրներէ եւս հաստատուած է։ Միայն թէ Թայմզի նշանակած անհաւասարութիւնք և հարստահարական տնօրինութիւնք ընդդէմ Հրէից՝ նոր բաներ չեն ամենքն ալ, այլ՝ ինչպէս այն ատեն գիտել տուինք՝ ժամանակաւ հրատարակուած և պահ մը չգործադրուած հակահրէական օրէնքները Փեթերսպուրկի կառավարութիւնը վերջերս սկսած է ամենայն խստութեամբ ի գործ դնել։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՆՈՐԻՆ ՀՐԱԺԱՐԱԿԱՆ ԱՄԵՆ. Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀՕՐ

Երկուշաբթի աւուր թուով ծանուցինք թէ Դատական և Կրօնական գործոց նախարարութիւնը պաշտօնագիր մը ուղղելով առ Ամեն. Տ. Խորէն Ս. Պատրիարք Հայրն, յայտնած էր թէ կայս. կառավարութիւնն ընդունած չէ Ն. Ամենապատուութեան հրաժարականն ի Պատրիարքութենէ։

Արդ, Տ. Խորէն Ս. Պատրիարք Հայրն, պատասխանելով նախարարական պաշտօնագրոյն, կրկնած է իւր հրաժարականը, յիշելով և կրկնելով իւր նախապէս մատուցած հրաժարագրոյն պարունակութիւնը։ Ն. Ամենապատուութիւն խնդրած է Դատական և Կրօնական գործոց Վսեմ. Նախարարէն՝ միջնորդել կայս. կառավարութեան մօտ՝ իւր հրաժարականն ընդունիլ տալու համար։

Պատրիարքարանի գործակատար Ֆրէնկեան Աբրահամ էֆէնտի երէկ Դատական Նախարար Վսեմ. Րիզա փաշային յանձնեց Ս. Պատրիարք Հօր այս երկրորդ հրաժարագիրը։

ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐ ԺՈՂՈՎ

Եկեղեցական Համագումար Ժողովն հրաւիրեալ է ի նիստ գումարիլ յառաջիկայ ուրբաթ օր ի Պատրիարքարան, ընթեռնլու համար Բ. Դրան կողմէ եկած պաշտօնագիրն ի պատասխանի իւր ծանուցեալ տեղեկագրոյն։

Կրօնական Ժողովն ի նիստ գումարեցաւ երէկ ի Պատրիարքարան, ատենապետութեամբ Գեր. Գարեգին եպիսկոպոս Սրուանձտեանցի։

Ժողովը նկատելով որ Քէօսթէնճէի Ջէնջիրճեան Տ. Գաբրիէլ քահանային պատճառաւ տեղւոյն եկեղեցին փակուեր է և թէ Նախորդ. Թաղական խորհուրդն ալ այդ քահանայի հեռացումը խնդրած էր, որոշեց որ եթէ Տ. Գաբրիէլ քահանայն մինչեւ յառաջիկայ ուրբաթ օր սայրաքաղաքս չգայ՝ փիլոնազուրկ ըլլայ, հրատարակուելով յագդ. լրագիրս և միանգամայն ծանուցուի իրեն թէ այլ եւս դադրած է քահանայութենէ։

Արզրնիի վանահայր Փափազեան Արժ. Յովհաննէս վարդապետ վանահայրութենէ հրաժարած էր, ցաւ յայտնելով տեղւոյն Տ. Յակոբ քահանայի անհաճոյ ընթացից համար։

Ժողովը չընդունելով Տ. Յովհաննէս վարդապետի հրաժարականն և որոշեց հրաւիրել զնա չարունակելու իւր պաշտօնը, ծանուցանելով նմա միանգամայն յորդորել և հայրաբար խրատել Տ. Յակոբ քահանայն, որուն համար Ժողովն յորդորական գիր մը պիտի ղրկէ համակերպելու համար վանահօր ամեն օրինաւոր կարգադրութեանց։

Ժողովն զբաղեցաւ նաեւ այլ եւ այլ անհատական ու ամուսնական խնդիրներով։

Երէկ, Կրօնական Ժողովոյ գումարումէն յետոյ, Խառն Ժողովն ի նիստ գումարեցաւ ի Պատրիարքարան և զբաղեցաւ ինչ ինչ կարեւոր խնդրոց կարգադրութեամբ։ Ժողովն ի միջի այլոց ընթերցաւ Դատական Նախարարութեան կողմէ եկած պաշտօնագրերը։

Գեր. Նար-Պէյ Սրբազան իւր յէջմիածին ուխտագնացութեան նկարագիրն ի գիր առած ըլլալով, մաս առ մաս կը ղրկէ մեզ ի հրատարակութիւն։

Այսօր կը հրատարակենք առաջին նամակն որ սարակոյս չունինք թէ գրական համադամ մը պիտի ըլլայ բարձրաստիճան եկեղեցականին գրչին արտադրութեանց սպասող անձկակարօտ գրասիրաց։

Հայրենիքի Տնօրէնութիւնը կը խնդրէ մեզմէ ծանուցանել թէ այդ օրաթերթի առաջին թիւը թէեւ այսօր ի հրապարակ պիտի ելլէր, սակայն Տնօրէնութեան կամքէն անկախ պատճառներով յառաջիկայ շաբաթ օրուան յետաձգուած է։

Միացեալ Ընկերութեանց քարտուղար Լեւոն էֆ. Հաճեանի հայրը՝ ԿԱՐԱՊԵՏ ԱՂԱ ՀԱՃԵԱՆ իւր մահկանացուն կնքած է այս առաւօտ ի Գռնալը կղզի։

Հանգուցեալ ծերունւոյն մարմինը [illegible] է Ս. Ստեփաննոս եկեղեցին ուր վաղը՝ հինգշաբթի՝ պիտի կատարուի յուղարկաւորութեան հանդէսը, առաւօտեան ժամ 2 1/2ին։

ՎԱՐԺՈՒՀԻ ՄԸ Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Մօտակայ գաւառի մը համար գոհացուցիչ պայմաններով։ Դիմել Արեւելքի խմբագրատունը։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Գոսովայի Լոմա գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Տէրվիշ էֆէնտի, նախորդ գայմագամ Ֆաթսէի։

Նոյն նահանգին Նորակազմ Տէպրէնիչէ գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Թահիր էֆէնտի, նախորդ գայմագամ Պանարմայի։

Զօրրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ վաճառական Սամարիա էֆէնտիի։

Հինգերորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Փէսէրիէ գաւառակի բնակիչներէն օսմանեան հպատակ Բէթրօ էֆէնտիի։

Ի ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏ

Մեծ-Եպարքոս Բարձր. Քեամիլ փաշա և Ծովային Նախարար Վսեմ. Հասան փաշա երէկ առաւօտ կայս. պալատ գնացին և Վեհ. Սուլթանի ինչ ինչ հրամաններն առնալէ յետոյ իրենց պաշտօնատեղիները դարձան։

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՓԱՇԱ

Արտաքին գործոց Նախարարութեան խորհրդական Վսեմ. Յարութիւն փաշա անձնական տկարութեան պատճառաւ երէկ իւր պաշտօնատեղին չ'գնաց։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Աւստրիական դեսպան Պարոն տը Քալիչէ երէկ Բ. Դուռը գնաց և տեսակցեցաւ Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին հետ։

Սերպիական դեսպանն երէկ Բ. Դուռն երթալով, յաջորդաբար տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին ու Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին հետ։

ԷՍԱԴ ՓԱՇԱ

Փարիզի օսմանեան դեսպան Էսատ փաշա արձակուրդով Ֆրանսայի Ջերմուկներն ուղեւորած է։

Ի բացակայութեան Ն. Վսեմութեան, դեսպանատան գործերը փոխանորդաբար պիտի վարէ խորհրդական Միսաք էֆէնտի։

ՅՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆ

Յունաց Պատրիարքարանի խառն ժողովն յարտասովոր նիստ գումարեցաւ այս երկուշաբթի օր ի Ֆէնէր, ընդ նախագահութեամբ Երէյլիի մետրապոլիտ Տ. Կերմանոսի, և զբաղեցաւ Բ. Դրան կողմէ Պատրիարքարանին ուղղեալ թեզքէրէներուն պատասխանին պատրաստութեամբ։

Եկեղեցական և աշխարհական չորս անդամներէ կազմեալ յանձնաժողովոյ կողմէ պատրաստուած տեղեկագիրն՝ յետ վիճաբանութեան՝ ընդունելով, երէկ կամ այսօր պիտի մատուցուէր դատական և կրօնական գործոց նախարարութեան։

⁂

Տ. Դիոնէսիոս Ն. Պատրիարքը կը պնդէ իր հրաժարականին վրայ որ ընդունուած չէ Բ. Դրան կողմէ։ Ն. Սրբազնութիւն իր գոյքերը Ֆէնէրէն փոխադրած է ի Մաքրի գիւղ իւր բնակարանն։

Տ. Դիոնէսիոս Պատրիարքն այս օրերս նոր այցետոմսեր պատրաստել տուած է որոց վրայ գրուած է, իւր անուան տակ, Նախկին Պատրիարք Կ. Պոլսոյ։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ Ի ԹՈՒՐՔԻԱ

Մակեդոնիոյ երկաթուղեաց (Սելանիկ-Մանասդըր-Սէրֆիճէի գիծ) շինութեան մենաշնորհը Պ. Քաուլայի տրուելուն առթիւ ծագած դժուարութիւնն հարթուած է, այս վերջինն հաւանած ըլլալով որ իւրաքանչիւր քիլոմէթրի համար կայս. կառավարութեան կողմէ տրուելիք երաշխաւորութիւնը փոխանակ 15000ի 14000 ֆրանք ըլլայ։ Հետեւաբար Նախարարաց Խորհուրդը վաւերացնելով ներկայացեալ ծրագիրը, կայս. դիւանատան յղած է զայն՝ նպաստաւոր տեղեկագրով մը հանդերձ։

⁂

Ըստ տեղեկութեանց Լ. Հէրալտի, Նախարարաց խորհուրդը նոյնպէս հաստատեր է Սկիւտարէն մինչեւ Պոլու երկաթուղւոյ մը շինութեան ծրագիրը որ ներկայացուած էր Պ. Քոլլասի կողմէ։ Այդ երկաթուղին ճիւղ մը պիտի ունենայ մինչեւ Երէյլիի ածխահանքերը։

Սոյն մենաշնորհի վերաբերեալ ծրա- [illegible] ւանին։

⁂

Բ. Դուռն որոշած է տալ Պ. Վիժիէի խնդրած մենաշնորհն, որով եւրոպական ու ասիական երկաթուղիները պիտի միացնէ՝ կառախումբերը Կէլիպոլուէն ի Լափսաքի փոխադրելով յատուկ շոգենաւուց միջոցաւ։ Այս որոշման տեղեկագիրը մատուցուած է Վեհ. Սուլթանին։ Այս խնդիր, կ'ըսէ Սթամպուլ, Զինուորական Քննիչ Յանձնաժողովոյ յանձնուելով, առաջարկութեան սկզբունքը վաւերացուած է, ինչ ինչ պայմաններ աւելցուելով միայն շոգենաւերուն համար։

ՊՈԼՍՈՅ ԹՂԹԱՏԱՐԱՏԱՆ ԴԱՏԸ

Պոլսոյ Թղթատարատան աւանդներու Նախորդ պաշտօնեայ Գաւնիկ էֆէնտիի դատը ժամանակէ մը ի վեր կը տեսնուէր Պետական Խորհրդոյ վերաքննիչ ճիւղին առջեւ։ Այս դատին հետ կը տեսնուէր նաեւ Գաւնիկ էֆէնտիի երաշխաւորաց Գազազեան Յակոբ ու Նալբեան Դաւիթ էֆէնտիներու դատն, որք կը պահանջէին թէ իրենք դադրած են երաշխաւորութենէ։

Արդ, երաշխաւորաց դատն աւարտած ըլլալով, Պետական Խորհրդոյ վերաքննիչ ճիւղն երէկ իւր որոշումը տուաւ, որով երաշխաւորաց հրաժարած ըլլալն և այլ պարագայք հաստատուած չըլլալով, Գազազեան Յակոբ և Նալբեան Դաւիթ էֆէնտիք են և կը մնան երաշխաւոր։

Գազազեան Յակոբ էֆէնտիի փաստաբանը՝ Գոլոլեան Աւետիս էֆէնտի՝ յայտարարեց թէ այդ որոշումը վճռաբեկութեան պիտի ենթարկէ։ Գաւնիկ էֆէնտիի փաստաբանը՝ Րէֆիք պէյ՝ ըսաւ թէ անհատական իրաւանց վերաբերեալ այդ կարգի որոշումները կարելի չէ առանձինն վճռաբեկութեան ենթարկել։ Սակայն դատարանը պատասխանեց թէ պաշտօնէից դատաստաններու մէջ եղած հանրային իրաւունքներն միշտ անհատական իրաւունքներէ կը ծագին, հետեւաբար օրինաց համապատասխան և կարելի է առանձին վճռաբեկութեան ենթարկել։

ԿՐԹԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Կրթական Նախարարութեան քննիչներէն Էնվէր էֆէնտի ծրագիր մը պատրաստած էր բանալու համար այն պարագաներն ու պատճառներն որք արգելք կ'ըլլան կրթական գործին յառաջդիմութեան։ Մէարիֆի բարձրագոյն ժողովը 8—9 ամսոյ չափ քննելով այդ ծրագիրը, տեղեկագիր մը պատրաստած է, զոր Կրթական Նախարարութիւնը մատուցած է Նախարարաց Խորհրդոյ, հանդերձ յարակից ուրիշ պաշտօնագրերով։

Թարիգ կիմանայ թէ խնդիրը Պետական Խորհրդոյ յանձնուած է, որ ի մօտոյ պիտի սկսի դատել մէկ քանի պաշտօնեայներ։

ՆՈՐ ԿՇԻՌՆԵՐ

Կը յիշուի թէ Թաղապետութեան Ա. շրջանակին հաշուակալ Մէհմէտ էֆէնտի նոր տեսակ կշիռ մը հնարած էր, որ վերջ պիտի տար արհեստաւորներու ու խանութպաններու ոմանց կողմէ կշիռներու գործածութեան առթիւ գործուած զեղծմանց։

Արդ, այս նոր կշիռներու զանազան ձեւերն ու գիները մատուցուած են Նախարարաց Խորհրդոյ, որ, յետ քննութեան, արտօնած է անոնց գործածութիւնը։ Նախարարաց Խորհուրդը նոյնպէս ընդունած է այն առաջարկն, որով այս կշիռներու զուտ հասոյթէն հարիւրին քսանը Թաղապետական հիւանդանոցներուն պիտի նուիրուի։

Քաղաքապետութիւնն եւս հարկ եղած հրամանները տուած է որոց որ անկ է անմիջապէս գործադրութեան դնելու համար այդ կշիռները։

ԲԵՐԱՅԻ ԹԱՂԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

Բերայի Թաղապետութեան նորընտիր նախագահ Մաճիտ պէյ սկսած է ամեն միջոց ձեռք առնուլ յօգուտ հանրային առողջութեան։

Ն. Վսեմութեան հրամանաւ՝ Ֆէրիգիւղի, Սագըզ-Աղաճի, Տոլապ Տէրէսիի և Ուզուն Եոլի ձորերու մէջ գտնուած աղտեղութիւնները մաքրուեցան Տէրքոսի ջրով։

ԳԵՐՄԱՆԵՐԷՆ ԹԵՐԹ ՄԸ

Կայս. կառավարութիւնն արտօնութիւն տուած է Պ. Բաքատօրուլոյի՝ գերմաներէն թերթ մը հրատարակել ի Կ. Պոլիս։ Այս նոր թերթ պիտի կոչուի Օսմանիշ Բօսթ (օսմ. Թղթատարութիւն) և խմբագրութիւնը պիտի յանձնուի Բերայի յոյն վարժարանի մը գերմաներէնի ուսուցիչ Պ. Ֆրէտերիխ Րօզէնֆիլտի։

«ՄՕՆ-ՏԸ-ԲԻԷԹԷ»

Կըսուի թէ Ֆրանսայի հեռագրական և Թղթատարական Նախկին Նախարար Պ. Կոշէրի, որ մայրաքաղաքս կը գտնուի, օսմ. կառավարութենէն մենաշնորհ ստացեր է աւանդից բարեգործական սնտուկ մը հաստատել ի Թուրքիա, «Մօն տը Բիէթէ»ի դրութեամբ։

ԶԲՕՍԱԿԱՆ ՊՏՈՅՏ

Օսմ. կայս. Պանքայի ընդհ. տնօրէն Սըր Էտկար Վինսընթ որ ամրան եղանակն իւր Կէօքսու գրօսանաւուն մէջ կ'անցունէ ի Պէյլէրպէյ, կիրակի օրը գերմանական և իտալական դեսպաններն ու դեսպանուհիները ու Պ. և տիկին Զարիֆին հրաւիրած էր ի Կէօքսու որով ծովային պտոյտ մը կատարեցին մինչեւ ի Մօտայ ուր ընթրեցին։ Սըր Է. Վինսընթի հիւրերը երեկոյին իտալական դեսպանատան շոգեմակոյկով [illegible] ի Թէրափիա [illegible]։

Մաքսային վերատեսչութեան հրամանաւ Ղալաթիոյ, Բիրէճ Բաքուի, ոգելից ըմպելեաց և Պոլսոյ մաքսատանց առաջին քարտուղարք իրենց պաշտօնները փոխանակած են։

—Երէկ Եւրոպայէն մայրաքաղաքս բերուեցան եօթանասունի չափ վակոններ, որք ասիական երկաթուղեաց ընկերութեան համար շինուած էին։ Այս վակոններու մէկ մասը մավոնաներով Հայտար-Փաշա փոխադրուեցաւ։

—Հասէքիի կանանց հիւանդանոցին համար Փարիզէն այլ և այլ վիրաբուժական գործիներ բերուած են 27,000 ղրուշ արժողութեամբ։ Այս գործիներ, որք նոր դրութեան համեմատ շինուած են, յանձնուեցան նոյն հիւանդանոցի բժշկապետ Ֆաւզի պէյի։

—Պոլսոյ կազարանը քննող յանձնաժողովը կատարուած շինութիւնները կանոնաւոր գտեր է և ի մօտոյ տեղեկագիր մը պիտի մատուցանէ Քաղաքապետութեան։

—Հաքիքաթ կիմանայ թէ Սամսոնի բանտէն եօթը բանտարկեալք փախեր են, որոց մէջ կը գտնուի եղեր նաեւ Կիւզել Ահմէտ անուն աւազակապետ մը։ Ոստիկանութիւնք իմանալով սկսեր են հալածել այդ փախստականներն, որք դիմադրեր են և այդ պահուն աւազակապետն և ուրիշ երկու փախստականք սպաննուեր են։

—Ոճրագատ ատեանը երէկ տասն և հինգ տարուան շղթայակապ աշխատութեան դատապարտեց Իսմայիլ անուն մարդ մը որ Էմինէ անուն խարշիկ կին մը սպաննած և դիակն ալ ջրհորի մը մէջ ձգած էր։ Խաճէ անուն կին մը, մեղսակից Իսմայիլի, չորս տարուան շղթայակապ աշխատութեան դատապարտուեցաւ։

—Ներքին գործոց նախարարութիւնը շրջաբերական մը ուղղելով ամեն կողմ ծանոյց թէ Թաղապետութեանց նախագահներն ու անդամք պարզ ոճիրներու համար հանրային դատարանաց առջեւ պիտի դատուին, իսկ իրենց պաշտաման վերաբերեալ խնդրոց համար Իտարէի ժողովոց առջեւ։

—Ըստ տեղեկութեանց Հաքիքաթի, Քաղաքապետութիւնն իմանալով որ, Թաղապետութեան Դ. շրջանակի հաշուակալին անկարողութեան պատճառաւ պաշտօնական հաշիւները խառնակ վիճակի մը մէջ են, Թաղապետութեան Է. Շրջանակի հաշուակալին պաշտօն յանձնած է քննել այդ հաշիւները։

—Մայրաքաղաքիս պուլկարական գործակատար Պ. Վուլքովիչ երէկ Սոֆիա ուղեւորեցաւ։

—Երէկ Սեւ ծովու մօտ Տոմուզ Տէրէ ու Սըլըը Մանտրասը անուն տեղերը գտնուած մացառները բռնկելով 6000 արտավարի չափ տեղ այրեցաւ։ Նոյնպէս Օրմանոս անուն տեղն եւս 70 արտավար մացառ այրեցաւ։ Այս երկու հրդեհներուն առաջքն առնուեցաւ։

Մէկ քանի հովիւներ ձերբակալուեցան իբրեւ հեղինակ նոյն հրդեհներու։

—Նախընթաց գիշեր ի Գանտըլլի հինգ մարդեր այգի մը մտած էին խաղող գողնալու համար, երբ պահապանն իմանալով, ուզեց արգիլել։ Գողերէ մին պահապանին վրայ յարձակելով դաշոյնը քաշեց եւ ձախ կողը մխեց։ Ասոր վրայ չորսը փախան եւ վիրաւորողն ալ անոնց հետեւած պահուն ձերբակալուեցաւ, զի դրացիք հասած էին լսելով պահապանին աղաղակներն։

—Սաատ կիմանայ թէ ոստիկանութեան պաշտօնեայք ձերբակալած են Մէհմէտ էֆէնտի անուն Քաղաքապետութեան պաշտօնեայ մը, երբ կեղծ դրոշմի մը միջոցաւ խանութպանի մը կշիռները կը դրոշմէր։

—Երէկ պատմեցինք թէ մէկ քանի Թուրք երիտասարդք Գումգաբուի առջեւ ընկղմած էին, թէ ասոնցմէ մին հարիւրապետ Րամի էֆէնտի մեռած էր և թէ այդ երիտասարդներէ մին Գադրի էֆէնտի կատակի համար մակոյկը երերցնելով ընկղմելուն պատճառ եղած էր։ Արդ, ըստ նորագոյն տեղեկութեանց, Րամի էֆէնտի ինքն եղած է պատճառ իւր մահուան, զայս հաստատած են իւր ընկերք։

—Հելլենական բանակի նշանաւոր ըսպայներէն գնդապետ Սուծօ երկուշաբթի օր մայրաքաղաքս հասաւ Աթէնքէն։ Հելլենական դեսպան Պ. Մավրօկորտատօ շոգենաւ գնաց գնդապետը դիմաւորելու։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՀՆՏԱԽՏ

ՄԱՏՐԻՏ, 12 օգոստ.— Առողջապահական վարչութեան պաշտօնական տեղեկագիրը կը հաստատէ թէ Սպանիոյ մէջ ցայսվայր հնտախտէ բռնուած են 1,600 անձինք, յորոց 788ը մեռած են։

ԱՓՐԻԿԵԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 12.—Լորտերու Ժողովոյն մէջ, հարցման մը պատասխանելով, Լորտ Սալզպըրի ըսաւ թէ Ափրիկէի վերաբերեալ անգլօ-ֆրանսական պայմանագիրը չի դպչիր Տրիպոլսոյ հարաւակողմին վրայ Թուրքիոյ իրաւանց։

ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍՈՖԻԱ, 12. — Պ. Ստամպոլով իւր պաշտօնակիցներէն Պ. Ժիվքովի և Պ. Թոնչէվի հետ այս առաւօտ Վիտին գնաց ընդ առաջ Ֆերտինանտ իշխանին, որ իւր գահակալութեան տարեդարձն ի Վիտին պիտի տօնէ։ Յետոյ Գուլէի բանակատեղը պիտի երթայ զօրքերն աչքէ անցունելու։ Անտի Սոֆիա պիտի վերադառնայ։

ՎԻԷՆՆԱ, 12. — Քլէմանթին իշխանուհին այսօր Քոպուրկի Ֆիլիփ իշխանին ագարակը գնաց Ֆերտինանտ իշխանը տեսնելու։ Իշխանին ի Պուլկարիա վերադարձէն ետք, մայր իշխանուհին Վիէննա պիտի դառնայ։

ՄԱՔ-ՔԻՆԼԻԻ ՄԱՔՍԱՅԻՆ ՕՐԷՆՔԸ

ՓԱՐԻԶ, 12.— Միացեալ Նահանգաց ընդհանուր հիւպատոսք աւարտեցին իրենց քննութիւնները Պ. Մաք Քինլիի յօրինած մաքսային օրէնքին վրայ, զոր Միացեալ Նահանգաց Խորհրդարանը քուէարկեց։ Հիւպատոսք որոշեցին իրենց կառավարութենէն խնդրել կիրառութեան մէջ մեղմացումն այս օրէնքին։ Հիւպատոսք որոշեցին նաեւ իրենց այս որոշումը ծանուցանել Ֆրանսայի կառավարութեան ի ձեռն ամերիկեան դեսպանին ի Փարիզ։

ԻՏԱԼԵԱՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ

ՀՌՈՄ, 12.—Անթոնէլլի կոմս երեսփոխան ընտրեցաւ 5,362 քուէով, մինչ Պ. Պարզիլայ 4,519 քուէ ստացաւ։ Արձանագրեալ ընտրողաց թիւն է 29,397։

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍՐ Ի ՀԵԼԻԿՈԼԱՆՏ

ՊԵՐԼԻՆ, 12.— Կայսրութեան պաշտօնաթերթը կը ծանուցանէ թէ երէկ իրիկուն ի Հելիկոլանտ տրուած հացկերոյթին մէջ Վիլհէլմ Կայսր բաժակ առաջարկելով ի պատիւ Անգլիոյ թագուհւոյն, ըսած է, «Ուրախ եմ որ Հելիկոլանտը կը ստանանք կատարեալ խաղաղութեան մէջ։ Այս ստացմամբ, իմ երկար ժամանակէ հետէ տածած բաղձանքս կ'իրագործուի։ Եթէ Հելիկոլանտ վերստին գերմանական կղզի մը կը դառնայ, զայս կը պարտի Վիքթորիա թագուհւոյն։» Բրուսիոյ Ներքին գործոց նախարար Պ. Պէօթիխէր ի դիմաց կառավարութեան վստահութիւն յայտնեց թէ Հելիկոլանտցիք հնազանդութեան և հաւատարմութեան զգացումներ ցոյց պիտի տան իրենց նոր վեհապետին, Գերմանիոյ կայսեր։ Այս խօսքեր երկարօրէն ծափահարեցան կոչնականաց կողմէ, որք մեծաւ մասամբ Հելիկոլանտցիք էին։

Ի ՀԵԼԻԿՈԼԱՆՏ

ՀԵԼԻԿՈԼԱՆՏ, 12. — Վիլհէլմ կայսեր ժամանումէն յետոյ, Պ. Պէօթիխէր յայտարարութիւն մը կարդաց Հելիկոլանտցիներուն, մանաւանդ ի վեր հանելով սա կէտը թէ Հելիկոլանտ կղզւոյն վերադարձը գերմանական հայրենեաց՝ խաղաղօրէն կատարուեցաւ։

Յետոյ Կայսրն ըսաւ թէ ինք կը տիրանայ Հելիկոլանտ կղզւոյն իրեն և իր յաջորդաց համար. վստահութիւն ունի Հելիկոլանտցիներուն փորձ խոհականութեան վրայ, որք հաւատարիմ պիտի մնան գերման հայրենեաց։ Կայսրը կը խոստանայ կղզեցիներուն՝ իր պաշտպանութիւնն եւ յարգանք իրենց իրաւանց, տեղական օրինաց և սովորութեանց, դ'երաշխելու համար իրենց նոր յարաբերութիւնները։ Արդի սերունդը, յարեց կայսրը, զերծ պիտի մնայ զինուորական պարտաւորիչ ծառայութենէն եւ արդի մաքսային սակագինը դեռ տարիներով պիտի պահուի։ Կայսրն ապա բանախօսութիւն մը ուղղեց զինուորաց. ի վեր հանեց սա կէտը թէ զՀելիկոլանտ կղզին վերստին կը միացնէ գերման հայրենեաց, իբր գերմանական հողին վերջին պատառը. Կը յարէ թէ Հելիկոլանտ կոչուած է պատնէշ մը ըլլալու Գերմանական ծովուն մէջ։

ՊԵՐԼԻՆ, 12. (Ա. Հ. Գ.) Վիլհէլմ կայսրը վաղը հինգշաբթի միջօրէին պիտի մեկնի Պերլինէն և ուղղակի պիտի երթայ ի Ռուսիա, ուր Ցարին հետ ներկայ պիտի գտնուի մեծ ռազմափորձերուն որք շատ փայլուն պիտի ըլլան։

ՀՌՈՄ, 17. (Ա. Հ. Գ.)։ Իտալական կառավարութիւնը հրաման տուաւ հեռագրաւ Թամաթավի և Թանարիվայի (Մատակասգար կղզի) իտալական նոր հիւպատոսներուն որ իրենց վաւերացումը Մատակասգարի կառավարութենէն խնդրեն,— բան մը որ կը նշանակէ թէ Իտալիա չճանչնար ո եւ է թեւարկութիւն Մատակասգարի արեւելեան եզերաց վրայ։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 1 Օգոստոս

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ (Պանքայի)	108 1/2	
3 » » » (վճռնկն)	108	
3 » Բարիզի » (պանքայի)	23	30
3 » » » (վճռնկն)	23	37 1/2

Օսմանեան Քոնսոլիտէ

Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց. D. Սէրի		20	1 1/2
Պօրսայի գոցուելէն վերջ	»	20	3
Բերայի մէջ	»	—	—
Առաւօտուն բացուեցաւ		20	4
Կէս օրին	»	20	5

ԻՍԹԻԳՐԱԶԸ ՏԱԽԻԼԻ

Երէկ երեկոյ	55	30
Այս առաւօտ	55	38
Կէս օր	55	38

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

[illegible]	A. Սէրի	41	1/4
»	B. »	24	
»	C. »	20	9

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սոսիէթէ Ժէնէրալ	Անգլ.	Լր.	4	30
Կրէտի Ժէնէրալ	Օսմ.	»	9	5
[illegible]	»	»	6	36
[illegible]	»	»	4	32
Թրամուէյ	»	»	497	
Ռումէլիի երկաթուղի		Ֆր.	76	1/2
[illegible]	Գ. Կ.		183	

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	...	100	
20 Ֆրանքնոց	»	...	87	10
Անգլիական ոսկի	»	...	110	5
Մարք (գերմանական ոսկի)	»	...	107	37
Իմբէրիալ	»	...	90	35
Ֆլորին	»	...	51	18
Ռուպլի Թղթադրամ	»	...	7	73
» արծաթ	»	...	82	
Մէճ. արծաթ. (ամբը)	»	...	108	8
Վեցնոց	»	...	108	20
Հինգնոց	»	...	108	10
Մէթալիք	»	...	101	
Թասֆիյէ	»	...	—	—

ՀԱՅԿԱԶԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ՍԿԻՒՏԱՐԻ

Սկիւտարէն կը գրեն մեզ.

Այս կիրակի օր՝ յուլիս 29, Հայկազեան վարժարանի աշակերտաց մրցանակաց և վկայականաց բաշխման հանդէսը տեղի ունեցաւ ընդ նախագահութեամբ Գեր. Մատթէոս Սրբազան Իզմիրլեանի։ Ներկայ էին Վսեմ. Մունիֆ փաշայի կողմանէ Ապտուլլահ Հասիպ պէյ, Վսեմ. Պահրի փաշայի կողմանէ Վէհպի պէյ, և այլ Թաղապետական պաշտօնեայք։ Ծնողաց և հրաւիրելոց ընտիր և խուռնամբոխ բազմութիւն մը կը գրաւէր հանդիսավայրը։

Հանդէսն սկսաւ աշակերտաց մի օրհներգով՝ դաշնակախառն. յետ որոյ՝ վարժարանի Հիմնադիր-Տնօրէն Միհրան էֆ. Աղաճանեան բանախօսութիւն մ'ընելով յայտնեց թէ ի՛նչպէս Հայկազեան վարժարանն հինգ տարիներու տաժանելի աշխատութիւններէ յետոյ՝ ուր ուրեմն այսօր՝ կը բոլորէ զիւր շրջանն ըստ ծրագրոյ, և կ'ընծայէ առաջին շրջանաւարտ պտուղները։

Տնօրէն էֆ.ի բացման ատենաբանութենէ յետոյ՝ երկսեռ աշակերտաց ճառերն սկսան հայերէն, թուրքերէն, ֆրանսերէն, դաշնակախառն երգերու ընդմիջմամբ. Նոյնպէս աղջկանց կողմանէ արտասանուեցան ընտիր ատենաբանութիւնք. քիչ յետոյ՝ սկսաւ աշակերտաց մրցանակաց բաշխումն՝ երգերու եւ ծափահարութեանց ընդմիջմամբ։

Սրտաշարժ տեսարանն էր, երբ բարձրագոյն դասու վկայականները բաշխելու ատեն՝ յարգելի Տնօրէնն իւր շրջանաւարտ աշակերտները ներկայացուց հանդիսաւորապէս, և խրատական մը խօսելով՝ յանձնեց նոցա վկայագրերն. շրջանաւարտներն էին՝ Պարոնայք Սարգիս Ս. Սարգսեան եւ Երուանդ Զ. Գույումճեան, որք լրացուցած են վարժարանի ծրագրոյն պահանջած մասերն։

Յետ որոյ՝ հանդիսին Նախագահ Գեր. Մատթէոս եպիսկ. Իզմիրլեան ազդու կերպիւ խօսեցաւ սոյն կրթական հաստատութեան վրայ և շեշտեց ըսելով թէ՝ այս մասնաւոր ազգային հաստատութիւն քաջալերութեան արժանի է, և վերջացուց իւր խօսքը Վեհ. Սուլթանի կենաց համար իւր բարեմաղթութեամբն՝ զոր յոտնկայս ընդունեցին հանդիսականք, և իւր օրհնութեամբն և քաջալերականաւ առ Միհրան էֆ. Աղաճանեան, որոյ յարատեւութիւն ակներեւ կը փայլի սոյն կրթական ծանր աշխատութեան մէջ։

ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ Ի Ս. ԷՋՄԻԱԾԻՆ

Էջմիածնի անունն և ազդեցութիւն.— Ամէն Հայ կը փափաքի զայն տեսնել եւ. անդ աղօթել.—Արդէնութիւն Էջմիածնի.—Ուխտաւորք.—Մեր պատուիրակութեան պաշտօնն ի Թիֆլիս.—Վահրամ աղա Մուշթաֆեանց.— Մեր ուխտագնացութեան պատճառները.— Տիգրան էֆ. Կիւլպէնկեան.—Պագուի շոգեկառքը.— Ախըթափայի կայարանը. Գ. Հնուցեանց և Հայք Ախըթափայի.—Թրոյիճայի վանքն ու Արմաշու վանքն.— Քարվանսարայի հայ երիտասարդութիւնը.—Տիֆլիս.— Գ. Եարալեանց եւ Գ. Կամսարական.— Նախաճաշ եւ ճաշ.— Տ. Աբգար քահանայն.— Դատաստանական յաղթանակն Էջմիածնի.—Սիմէոնովքա.— Մասիսի երեւոյթը.— Գեղամայ լճին ողջոյնը.—Էլէնովքա. Ռուս կայարանապետին ընդունելութիւնը.— Քերթուած ընդ լուսնեկաւ.— Մի անլուծանելի հարց.— Էջմիածնի երեւոյթն.— Երեւան.—Մուտն ի Ս. Էջմիածին։

Էջմիածի՜ն, երկնաբոյր անուն՝ որ ամէն Հայու սրտին մէջ խորաքանդակ դրոշմեալ է։ Չկայ Հայ մը որ այդ նուիրական անունն լսած ժամանակ՝ չզգայ կրօնական պատկառանք մը, և չսլանայ մտօք դէպ ի այն սրբազան վայրն՝ որ մեր հաւատոյն նշանարանն է։

Հակառակ անհուն հեռաւորութեանն՝ որ կը բաժնէ իրենց սրբավայրէն Հայերն, որ ցրուած են այսօր ընդ աշխարհ համօրէն, նոքա կը ձգտին միշտ առ նա, սրտով և մտօք, և այնքան մեծ է այս կեդրոնաձիգ զօրութեան ոյժը՝ որ Հայերն ծովեր անցնելով, լեռներ կտրելով, խուռն բազմութեամբ կը դիմեն յուխտ եւ յերկրպագութիւն այն Ս. Տաճարին՝ որ իրենց հոգւոյն հայրենիքն է, որ իրենց մխիթարութիւնն է, որ իրենց անկապտելի պարծանքն է։ Իսկ և նոքա՝ որք այլ եւ այլ պատճառներով և հանգամանքներով՝ չեն կարողանար այս բաղդն ունենալ, ո՛րքան տենչանօք կը լսեն ուխտաւորաց պատմութիւններն, և ո՛րպէս կը թրթռայ նոցա սիրտն՝ երբ ականատես վկայի մը բերնէն կ'ընդունին Ս. Էջմիածնի Կաթողիկէ Եկեղեցւոյն նկարագիրն, Մայր Աթոռոյն տեղագրութիւնն, Մասիսի հսկայական տեսիլն, Լուսաւորչին առաքելահրաշ գործերն, Տրդատայ յաղթական անունն, ու Հռիփսիմեայ սրտայոյզ և սխրալի յիշատակն։

Բաղդ ունենալով ես ինքն այս անգամ սոյն սուրբ ուխտագնացութիւնն կատարելու, կը փափաքիմ Արեւելք պատուական լրագրի միջոցաւ հրատարակել իմ օրըստօրէ զգացած տպաւորութիւններս, նկարագրելով համառօտակի Միածնաէջ Տաճարին, Սուրբ Ուխտին, և պարագայից վիճակն և հանգամանքները։ Յուսով եմ որ ընթերցողաց ամենամեծ մասին հաճոյական պիտի լինի և փափաքելի եւս՝ առնուլ նորագոյն ժամանակի տեղեկութիւններ։ Էջմիածնի անունը նաեւ արդէնութիւն մի ունի այսօր Հայոց համար, քանի որ արդէն հրատարակուած է պաշտօնապէս որ քիչ ժամանակէն, Վարագայ Խաչի տօնին օրը (30 սեպտեմբեր) պիտի կատարուի Հայոց Մայր Եկեղեցւոյն մէջ սրբալոյս Միւռոնի օրհնութեան մեծաշուք հանդէսն, ի ձեռն Առաքելապատիւ Հայրապետին ամենայն Հայոց, Տեառն Մակարայ Սրբազնագոյն Կաթողիկոսի։ Նոքա որ մտադիր են ներկայ գտնուել այս վեհ հանդիսին, թերեւս ախորժին ճանաչել նախապէս այն սուրբ վայրերն յոր պիտի գնան յուխտ։ Իսկ և նոքա՝ որք չունենին դիւրութիւն առ այդ՝ կը փափաքիմ որ մխիթարուին մեզ հետ շրջագայելով, գոնէ մտօք և սրտիւ, այն նուիրական տեղիքն՝ ուր Լուսաւորիչն աղօթեց, ուր Տրդատ մեծագործեց, և ուր Հռիփսիմէն իւր կուսաբուխ վարդակարմիր արիւնը ցօղեց։

* * *

Յետ կատարելոյ զիմ ազգային պաշտօն ի Թիֆլիս, որ էր, ինչպէս յայտ իսկ է, ներկայացնել զՀայ Եկեղեցականութիւնն Թուրքիոյ, ի տխրաշուք հանդէսի յուղարկաւորութեան ի Տէր հանգուցեալ Սանասարեանցի, ազգային անմահ բարերարին,— պաշտօն՝ զոր ինձ հետ կատարեց ա՛յնքան անձնուիրութեամբ և վեհանձնութեամբ ազնուատոհմն Աղա Վահրամ Մուշթաֆեանց, նուիրակն աշխարհական դասուն Հայոց որ ի Թուրքիա,— կը մնար ինձ դիմել ի Ս. Էջմիածին, ոչ միայն առ ի հաղորդել Վեհ. Կաթողիկոսին զպաշտօնագիր Ամեն. Պատրիարքին, որ յանձնուած էր ինձ, ինչ ինչ կրօնական խնդրոց նկատմամբ Նորին Վեհափառութեան հաճութիւնն ստանալու, այլ միանգամայն՝ նաեւ ի կատարումն ուխտի սրտիս, որ բազում տարիներէ հետէ կը փափաքէր ողջունել վերստին զվեհավայրն այն Տաճար, յորում 23 տարի առաջ արժանացուցած էր զիս Տէր ընդունել զսուրբ Օծումն եպիսկոպոսութեան, անդ, կ'ըսեմ, ուր ա՛յնքան առաքելագործ Հայրապետաց մերոց թռեր են սլացեր յերկին հոգեմրմունջ աղօթքներն և հառաչանքներ։

Մեծին Տրդատայ, Աշխէն Տիկնոջ և Օրիորդին Հայոց Խոսրովիդխտոյ սխրալի յիշատակներով լի տօնին օրն էր յորում թողուցի զմայրաքաղաքն Կովկասի (23 յունիս), յուղարկաւոր ինձ ունենալով զպատուական քահանայս Մայր Եկեղեցւոյն, որոց գլուխ է Արժ. Տ. Ղեւոնդ Խարազեանց, զգօնամիտ Աւագերէցն։ Եւ թէպէտ գիշեր էր՝ բայց ազգասէր ժողովրդականաց բազմութիւն եկած էր յողջերթ, եւ մեր Տաճկահայ հայրենակիցներէն կը փայլէր անդ մասնաւորապէս՝ Ազն. Տիգրան էֆ. Կիւլպէնկեան, մեծանուն ազգատոհմին արժանաւոր եւ ժրաջան անդամն եւ ներկայացուցիչն ի Կովկաս։ Սոյն ազնիւ երիտասարդ՝ ոչ սակաւ մխիթարութիւն եղաւ մեզ յօտարութեան անդ մերում, ինչպէս Ազն. Աղա Վահրամն Մուշթաֆեանց։

Կէս գիշեր էր՝ երբ շարժեցաւ շոգեմուղ կառաչուն դէպ ի Պագու, երկարաձիգ լերանց և հովիտներու մէջէն անցնելով սրավազ։ Երեք և կէս ժամէն՝ հասանք Ախըթափայի կայարանը, ուր իջանք, սուրհանդակի ճանապարհաւ մեկնելու կառօք ի Ս. Էջմիածին։

Աստանօր տրտմութեամբ յիշեցի որ Մոսկվա քաղաքէն դէպ ի Թրոյիճա Ռուսաց ուխտատեղի եղող մեծ վանքը՝ յատուկ երկաթուղի շինուած է, որ ուխտաւորաց և այցելուաց ստուար բազմութիւն մը կը տանի կը ձգէ ի վանս, և յետադարձներն՝ կը բերէ ի Մոսկվա։ 1867 ին, օգոստոսի 8 րդ օրը կը կատարուէր անդ միաբանի մը եպիսկոպոսական օծման յիսնամեակ յոբելինի հանդէսը. Ֆիլարէթ Արքեպիսկոպոսն էր նա, Ռուսաց Սինոդին Աւագ անդամն և հռչակաւոր աստուածաբանը։ Հոգելոյս Կաթողիկոսն Տ. Գէորգ Դ. ինձ պաշտօն յանձնած լինելով յանուն Հայ Եկեղեցւոյ Հայրապետին շնորհաւորել ծերունազարդ Արքեպիսկոպոսին յիսնամեայ արդիւնաշատ հովուութիւնը, այս առթիւ ոչ միայն այցելեցի և զննեցի այն հոյակապ վանքը, այլ և հետաքրքրուելով տեղեկանալ թէ ի՞նչ պատճառէ շարժեալ Պետութիւնն մի երկաթուղւոյ գիծ շինել ստիպուած էր՝ յատկապէս վանքի մը երթեւեկողաց համար սահմանել, մեծ եղաւ զարմացումն՝ երբ յայտնեցին ինձ թէ այդ երկաթուղին շինուած չէր ծախիւք Պետութեան, այլ՝ հանգանակութեամբ ուխտաւորաց և բարեպաշտից ի Ռուսիա, որով երկաթուղին բազմապատկած էր երթեւեկողաց թուոյն հետ նաեւ Թրոյիճայի եկամուտն և անբաւ հարստութիւնը։ Ո՞չ ապաքէն մենք ալ Կոստանդնուպոլսեցիքս Արմաշու Վանք մը ունինք ուխտատեղի։ Այլ Ազգն ի՞նչ ըրած է։ Մենք՝ չէ թէ միայն երկաթուղի մը չենք շինած, այլ եւ ոչ կարգաւորեալ խճուղի մը, կանոնաւոր ճեպակառաց ընթացք մը, որ ուխտաւորաց հանգիստ ճանապարհորդութիւն մատուցանէր, և ազատէր զնոսա Նախաջրհեղեղեան եզնակառեան դրութենէն, որ գուցէ իր բանաստեղծական հրապոյրն ունենայ, այլ ոչ դարուս պահանջած դիւրութիւններն ու ցանկացեալ արագութիւնը։

Կը մտածէի. ահա կ'երթանք Հայ Ազգին ամենամեծ ուխտատեղին. ամեն ժամանակ ստուար բազմութիւն ուխտաւորաց կը դիմէ անդ. այլ որո՞ւն մտքէն անցեր է դիւրացնել նոցա երթեւեկութիւնը։ Բարեբաղդութիւն մի է արդարեւ որ Պագուի համար երկաթուղւոյ գիծն հաստատուած լինելով, գոնէ Թիֆլիսէն մինչեւ Ախըթափա Հայ ուխտաւորք կ'օգտուին, մինչդեռ 1867ին, երբ հոգելոյս կաթողիկոսին ուղեկից էի, այսքան գիծն ալ չկար, և Թիֆլիսէն կառքով գնացած էինք ց'Էջմիածին, արքունական պոստային վրայէն, չորս օրուան ճանապարհորդութեամբ։ Մինչդեռ այժմ՝ կարճացած է մեծապէս ճանապարհորդութիւնն՝ ոչ միայն երկաթուղւոյն պատճառաւ, այլ և Ախըթափայէն անդին՝ խճուղւոյն կարգաւորեալ շինութեամբն, որ շատ անկատար էր այն ժամանակները։

Պիտի գա՞յ արդեօք ժամանակ՝ յորում Հայ ուխտաւորաց և բարեպաշտից հանգանակութեամբ՝ Հայոց գերաղանց ուխտատեղին եւս՝ ունենայ իւր Թրոյիճայական երկաթուղին։ Թէ արդեօք պիտի սպասե՞նք՝ որ Ռուսիոյ Պետութիւնն իրականացնէ զայդ եւս, երբ իւր նպատակը յարմար համարի երկաթուղի մ'ունենալ Թիֆլիսէ դէպ յԵրեւան և յԱլեքսանդրապոլ և ի Կարս, ինչպէս՝ յօրինած է իւր սուրհանդակային խճուղին, և օժտած է զայն կարելի դիւրութեամբք և ապահովութեամբ, ընելով վասն անոր մեծամեծ ծախքեր, յորմէ կ'օգտուին այսօր Հայ ուխտաւորք և երթեւեկք, մոռնալով իմն պարսկական տիրապետութեան ժամանակի անանցանելի ճանապարհներն, աւազակաց յարձակումներն, կողոպտուելներն և այլ տեսակ տեսակ վտանգներն ու չարչարանքներն, յորոց զերծ են այժմ ուխտաւորք, շնորհիւ Պետութեան, որ ամեն տեղ շինած է և կը պահպանէ արքունի պողոտաներ։

Այս մտածութիւնները կ'ընէի Ախըթափայի կայարանը, երբ յանկարծ սթափեցայ հայաբարբառ ձայներով։ Աւանին Հայ գաղթականութեան ձայնն էր այն, որ վաղեր եկեր էր դիմաւորել իւր ուխտագնաց եկեղեցականը։ Նոցա երիտասարդագոյնն՝ յանուն բոլորից արտասանեց մի ճառ, բարի գալուստ մաղթելով։ Մեծ եղաւ Հայ եկեղեցւոյ նուաստ պաշտօնէին մխիթարութիւնն և սրտայուզումն, տեսնելով որ աւանի մը մէջ եւս ցանկալի է Հայոց դիմել յողջոյն իւր եկեղեցականին, զրկելով անգամ զանձն ի քնոյ հանգստեան, և սպասելով նմա գիշերուան մէջ, բացօդեայ, զի չեւ եւս էր ծագած վարդացանիկն արշալոյս։ Այսպիսի անձնուիրութեան մը խորազդած սրտով պատասխանեց Հայ եկեղեցականը, և հոգւոյ սիրով օրհնեց իւր այցելու որդիքն, և արտայայտեց պատշաճաւոր շնորհակալութիւն։ Առաւելապէս՝ առ Գ. Հնուցեանց, որդի Սարգիս Աղայի Հնուցեանց, հանգուցելոյ ի Կ. Պոլիս, որ Ախըթափայի մէջ այժմ յանձնակատար գոլով Ազն. Աղա Վահրամ Մուշթաֆեանցի, նորա անուամբն և ի կողմանէ՝ փութացեր էր մեր ուղեւորութեան դիւրութիւն մատուցանելու։ Ժամէ մը պատրաստ էր մեր քառաձի կառքը ([illegible]), և օրհնելով մեր բազմաթիւ այցելու Հայ եղբայրներն, ճանապարհ ելանք արշալուսոյ հրճուազգեցիկ փայլմամբն ընդ արեւելս։ Բնութիւնը կ'արթննար, թռչունք կ'սկսէին ճռուողել իրենց [illegible], թեթեւ զեփիւռիկն շրջել սօսափել կուտար պողոտային ծառերուն տերեւներ, և մեք արշաւակի կը սուրայինք գեղատեսիլ եւ հովանաւոր հովիտներու մէջէն, մինչեւ հասանք ի Քէրվան-Սարայ Հայաբնակ գիւղն։ Անդ տեսանք ուրախութեամբ բարեկիրթ երիտասարդներ՝ յորոց ոմանք աշակերտած էին Էջմիածնի Ճեմարանին և այլք Թիֆլիսի Ներսիսեան Ուսումնարանին, և կը պատրաստուէին դիմել ի Համալսարանս Ռուսիոյ։

Ժամ 11 էր, կէս օրէն մի ժամ առաջ, երբ զկայ առինք ի կայարանն Տիլիճանի։ Անդ կ'սպասէր մեզ նոր անակնկալ մը։ Ես կարծէի թէ՝ անծանօթ ուղեւոր՝ կ'անցնիմ կայարաններ, այլ ի Տիլիճան՝ տեսայ նոր ապացոյց մի եւս թէ Հայ եկեղեցականն մօտ է ամեն Հայ սրտերու, և թէ՝ նորա հոգին՝ անծանօթ չէ Հայ հոգիներու։ Շրջապատեցաւ յանկարծ կառքըն բազմութեամբ, որոց կ'առաջնորդէր աւանին հայ քահանայն, որք եկած էին մեզ յողջոյն։ Ստիպուեցանք իջնել կառքէն, և խուռն բազմութեանն հետ գնալ յուսումնարանն, որ այժմ եւ եկեղեցւոյ պաշտօնն կը կատարէ, ըստ որում հնացած է սա, և նորը պիտի շինուի մօտաւոր ժամանակաւ։

Տիլիճան՝ բարձրաբերձ անտառաց հովանւոյն ներքեւ գեղեցկաշէն աւան մի է ուր կը դիմէ յամարանոց շրջակայ քաղաքաց ազնուապետական դասը։ Բնակիչքն՝ մեծ մասամբ Հայք են, կայ և Մալական Ռուսաց գաղթականութիւն. վայելուչ են տուներն և բնակիչքն ունին վիճակ հանգիստ։ Տիլիճանի կարեւորութիւնը կ'իմանայք երբ ըսեմ թէ ունի զինուորանոց, հեռագրանոց, և թէ՝ աստ կը նստին Ղազախու գաւառին ճարտարապետն (ingénieur) և անտառապետն։ Բարեբաղդաբար՝ երկոքին եւս Հայ են ոչ միայն ազգաւ, այլ և սրտիւ։ Առաջինը՝ Գ. Եարալեանց, պատուասիրեց զմեզ հրաւիրելով ի նախաճաշ։ Իսկ անտառապետն՝ Գ. Կամսարական, որ արժանաւոր է Վանայ նախկին քաջածանօթ հիւպատոսին Ռուսաց, տուաւ մեզ ճաշ փառաւոր, յոր հրաւիրած էր Տիլիճանի Հայազգեաց երեւելիքն, ընդ որս և զՏ. Աբգար Աբգարեանց բարեխնամ և գործունեայ քահանայն, որ գաւառին եկեղեցական բարեկարգիչն է։ Նա աւետեց մեզ թէ Ղազախու գաւառին մէջ գտնուած անտառն՝ որոյ համար երկար ժամանակէ ի վեր վէճ կար թէ Էջմիածնի՞ կը վերաբերի՞ թէ Տէրութեան, նախընթաց օր վերջնական կերպով վճռուած էր, և Էջմիածին տարած էր զյաղթանակն։ Այս անտառը մեծատարած է, լեռներ, ձորեր, գեղեր կը պարունակէ, 22 հազար տեսեատին ընդարձակութիւն ունենալով. (մէկ տեսեատինը՝ կը պարունակէ 6,200 արշըն քառակուսի)։

Ճաշէն յետոյ մեկնեցանք շնորհակալութեամբ և օրհնութեամբ, Հայ հասարակութիւնն վերստին համախմբուած էր ի հրապարակին՝ ողջերթ մաղթելու։ Մեզ ընկերացան ձիով մեր ազնիւ հիւրընկալքն և ճաշակիցք, մղոն մը ճանապարհ, և թէպէտ կը փափաքէին հասցնել զմեզ մինչեւ Սիմէոնովքայի կայարանը, այլ սիրալիր ստիպմամբ բռնադատեցինք զնոսա դառնալ ի Տիլիճան, թողլով մեզ երկու հեծեալ զինուոր ի պատիւ։ Արքունական ճանապարհը շինուած է բարձրաբերձ լերան վրայ, երբ քառասուն և հինգ կանգուն լայնութեամբ, օձաձեւ պտոյտներով, որով թէպէտ ճամբան կ'երկարի, այլ յոյժ հանգիստ է և ապահով։ Կ'անցնէինք Դուգարաց անտառախիտ բարձունքներէն, որ նկարչական գեղեցկութեամբն՝ ակնապարար տեսարաններ կը ներկայացնեն ուղեւորին աչաց, որոյ ականջներն ալ կը զմայլեցնէ կարկաչասահ խոխոջիւն Ղազախ գետոյն, որ խորաձորոյն մէջէն կ'անցնի արագավազ, և արօտներն ու բլուրները կանաչագեղ կը զարդարէ։ Դուգարաց գաւառը՝ Ռուսահայոց Զուիցերիան է, իւր անտառախիտ լեռներովն, դալարագեղ արօտներովն, արծաթափայլ վտակներովն ու խոխոջահոս գետերով։

Երեք ժամ այս զմայլելի տեսարանները վայելելով անընդհատ, իջանք լերան ստորոտը, ուր է Սիմէոնովքայի կայարանը։ Անտի կ'սկսի երեւիլ Սեւանայ կապուտագեղ լիճն, որ և կ'ըսուի Գեղամայ ծով, յանուն հայկազն նահապետին։ Ողջունեցինք հրաւառ խանդիւ Հայոց Լէմանը, զոր կը պսակեն շուրջանակի ծաղկաւէտ և դալարազարդ բլուրներ. արեգակն մարը կը մտնէր երբ մտանք և մենք յԷլէնովքա գիւղ որ Սեւանայ ափանց վրայ կը հանգչի, և բնակիչք են Հայք և Մալականք։ Կայարանապետը՝ Ռուս մի է, Գ. Լէոնիտ Փարֆէնոէվ անուն. Ախըթափայէ ի վեր՝ կայարանաց պետքն և պաշտօնեայք՝ ամենն ալ Հայազգիք էին, որով Հայ ուղեւորը հաճութիւն կը զգայ ազգային լեզուն լսել ի շրթանց ռուս պաշտօնակալաց։ Էլէնովքա միակ կայարանն է յԷջմիածին՝ որոյ պետն է օտարազգի. այլ բարեբաղդաբար՝ այս անձն եւս՝ Հայոց հետ ստէպ տեսնուելով և ընկերութիւն վարած լինելովը՝ յոյժ հայասէր մէկն է. չ'գիտեմ ուստի՞ զեկոյց ընդունած գոլով՝ որ պիտի գիշերենք յԷլէնովքա, վաղեց մեզ ընդառաջ, և խնդրեց գերմաներէն լեզուով որ երթանք իւր յատուկ բնակարանը, և թէպէտ մենք կը հրաժարէինք, իրեն ձանձրութիւն չ'տալու համար, և կը պնդէինք թէ գիշերը կարճ լինելով՝ կրնայինք կայարանին մէջ անցընել, այլ բարեսիրտ պաշտօնակալն «ինձ համար մեծ նախատինք է, կ'ըսէր, որ դուք գիշերն անհանգիստ մնայք կայարանին չոր տախտակներուն վրայ», ևն։ Չկարենալով ա՛յլ եւս դիմադրել այնքան անկեղծ թախանձանաց, գնացինք իրեն հետ իւր տունը, որ կոկիկ, մաքուր ու վայելուչ բնակարան մի էր, զարդարեալ ընտիր կարասեօք։ Հազիւ թէ ներս մտած էինք, տեսանք աւանդական սամավարը որ կ'եռար սեղանոյն վրայ. արծաթակալ սկահակներով մեզ հրամցուց ազնիւ տեսակ թէյ, և յետոյ՝ համեղ ընթրիք մը։ Մեր խօսակցութեանց նիւթն էր բնականաբար Հայոց ազգն որ ի Թուրքիա, և նորա Աթոռն ի Ս. Էջմիածին։ Երիտասարդ կայարանապետը քաջ կը ճանաչէր մեր մեծանուն վանքը, որ պատկառելի է նո՛յն իսկ Ռուսաց համար, այլ զԿ. Պոլիս շատ կը փափաքէր տեսնել, և ծանօթանալ մեր Տաճկաբնակ ազգայնոց հետ, որոց վրայ մեծ համարում կը տածէր եւրոպացի ուղեւորաց գրքերը կարդացած լինելով։— Երբ ի գիշերի առանձնացանք մեր ննջարանը, փութացանք ի պատուհան։ Անամպ էր երկին, և աստեղք կը պլպլային, որոց վրայ լուսանիւթ քօղ մը ձգած էր լուսինն իւր արծաթափայլ ճառագայթներովը։ Հայկայ շողշողուն համաստեղութիւնն էր միայն (Օրիոն) որ անընկճելի մնալով Լուսնոյ ճաճանչներէն՝ իւր բնիկ աշխարհին վրայ կը ցոլացնէր հսկող աչերն հրաբորբոք։ Գեղամայ ծովը խաղաղ և միապաղաղ, ծալք մը անգամ չունէր կապուտակ դէմքին վրայ, և դշխոյն գիշերի կը տարածէր ի բարձանց եթերին իւր կուսական նշոյլներն Սեւանայ գեղատեսիլ ծովակին և կղզեկին վրայ, արծաթազօծելով եկեղեցւոյն երկնասլաց գմբէթն և լճին ջինջ ալիքները։ Մեր աչքերն այս դիւթական տեսարանէն հմայուած՝ չէին յագենար դիտելէ։ Եւ մատիտը փութացաւ ուղեւորին յիշատակագրին մէջ արձանագրելու սրտին զգացած զմայլմունքը, յոտանաւոր բան, ողջունելով զլուսինն մեր բնավայրին։

Թռչնոց դայլայլող մրմունջներն զարթուցին զմեզ, երբ արշալոյսն հասեր էր աւետել արեգական մերձաւոր գալուստն յաղթական։ Մեր պատուհանին առջեւն էր ծովն կապուտակ և անխռով, զոր կը գեղերփնէր արշալոյսն իւր վարդափթիթ ցոլքերովը։ Գ. Փարֆէնոէվ կը ցանկայր տանիլ զմեզ ի Սեւան, մենաստանին աւանդական նաւակաւն։ Այլ մենք հրաժարեցանք փափագելով որ նախապէս կատարենք փութով մեր ուխտն ի Ս. Էջմիածին։ Այլ որչափ և կ'աճապարէինք ճամբայ ելնել, սակայն չեղեւ կարելի մերժել նախաճաշն զոր պատրաստած էր մեզ համար մեր հիւրասէր ասպնջականը։ Մեծ հաճոյութիւն մեզ պատճառեց Սեւանայ իշխանձուկը զոր յատկապէս մեզ համար որսացնել տուած էր մեր ասպնջականն՝ ի գիշերի։ Այս ձուկ՝ իւր անուանն արժանի տեսք ու համ ունի։ Գուցէ հայրենասիրութիւնն ալ իւր դերը կը կատարէ հայրենեաց ամեն բերքն ու նիւթ ախորժաճաշակ և ընտիր ընծայելու հայրենասէրին քմքին և աչքին։ Հոգեբանական հարց մի է այս, զոր չեն կարողացած վճռել ցարդ իմաստունք։

Յունիս ի 25 առաւօտն էր, և երբ կը պատրաստուէինք մեկնիլ, ձիոց բոժոժներն ծանուցին որ նոր ուղեւորք կուգային յԵրեւանէ. փութացան նոքա մեզ ի տեսութիւն, և էին՝ Գ. Վարդգէս Սուրէնեանց, երիտասարդ՝ բայց արդէն համբաւաւոր նկարիչն, Միւնխէնի համալսարանի ազնիւ պտուղն, որ եղած էր մեր նախկին աշակերտն ի Ղալիպեան Ուսումնարանին Թէոդոսիոյ, և որ այժմ ուսուցիչ է նկարչութեան ի Ճեմարանին, և ընդ նմին՝ Գ. Բարթողիմէոսեանց, որ կը վարէ ուսուցչի և վերակացուի պաշտօններն ի Ճեմարանին, Գ. Մառ՝ անգլիացի քաջ հայագէտն, և Գ. Սմէքէն՝ անուանի ճարտարապետն՝ որում յանձնուած էր ի Վեհ. Հայրապետէն նորոգութիւն Մայր Եկեղեցւոյն, անխախտ պահելով զհնականն հին ճարտարապետութիւն նորա։ Կը գնայր նա ի Թիֆլիս, ստացած լինելով Ն. Վեհափառութեան հաւանութիւնն, որ վերադառնայ ի մէջ յուլիսի, և սկսի նախապէս Տաճարին տանեաց նորոգութիւնն, որ պիտի աւարտի մինչեւ հոկտեմբեր, և պատրաստ լինի Միւռոնի Օրհնութեան հանդիսին օրերը։

Գ. Փարֆէնոէվ ներկայեց մեզ իւր նորատի գերմանուհի ամուսինն և երկու դեռաբոյս զաւակունքն, զորս օրհնելով, և կրկին և կրկին շնորհակալութիւն յայտնելով, ելանք ի ճանապարհ։ Կէս օրն անցած էր 4 ժամ, երբ կտրելով Ախտայի և Սուխոյի Ֆոնթանի կայարաններն՝ մտանք յԵրեւան, անուանի քաղաքն հայկական, ուր կը նստի նահանգապետն։ Զկայ առինք յԱռաջնորդարանն, ուստից մեկնելով՝ մտանք ի պողոտայն որ կը տանի յԷջմիածին։ Դեռ չէինք հասած ի կայարանն Էլիարի՝ երբ երեւցաւ մեզ Մասիս լեռն իւր հսկայապանծ բարձրութեամբն և սրտադղորդ ազդեցութեամբ։ Ողջունեցինք զնա, որպէս երբեմն քերթուածով մը ողջունած էինք ի 1867, նո՛յնքան սիրով և կարօտիւ, եթէ ոչ նո՛յն երիտասարդական աւիւնով։—Եւ երբ Էլիարէն անցնելով՝ յանկարծ երեւցաւ լուսափայլ կաթողիկէն Ս. Էջմիածնի, դաշտաց և արտօրէից անհուն տարածութեան մէջ յաղթական, հայ կառապանն գոչեց. «Էջմիածի՛ն, Էջմիածի՛ն», և մենք կառքէն իջնելով, համբուրեցինք կարօտակէզ սիրով զհողն նուիրական, և երեսնիս խաչակնքելով՝ սրտայոյզ զգացմամբք աղօթեցինք, վասն բարօրութեան Ազգիս համօրէն, և մանաւանդ՝ Առաքելական Աթոռոյն Հայոց։

Արեւն ի մուտս էր երբ հասանք յԷջմիածին. կառքը կանգ առաւ Ղազարապատի դրանն առջեւ, ուր կը սպասէին մեզ Վաղարշապատու ժողովրդականքն բազմութեամբ, և ընկալաւ զմեզ հիւրընկալ Արժ. Ղեւոնդ վարդապետն Յովակիմեան քաղցրաժպիտ սիրով, և հրաւիրեց զմեզ ի պատրաստեալն վասն մեր վայելչազարդ բնակարան, որ է բո՛ւն իսկ վանքին մէջ՝ ի հիւսիսակողմն Տաճարին Սրբոյ։ Յետ առ փոքր ինչ հանգստանալոյ՝ փութացանք յայցելութիւն առ Գեր. Տ. Երեմիա Սրբազան, Տեղապահն Կաթողիկոսական։ Եւ որովհետեւ բացակայ էր Վեհ. Հայրապետն, և գտանէր յամարանոցի, ի գիւղն Բիւրական, որոշուեցաւ, ըստ մեր փափաքանաց, որ անմիջապէս ի հետեւեալ առաւօտու գնամք անդր, ի համբոյր Աջոյ Առաքելապատիւ Հոգեւոր Տեառնն։

Արդէն բազումք ի պատուական միաբանից փութան պատուել զմեզ իւրեանց այցելութեամբք, մաղթելով մեզ բարի գալուստ։ Այն կենսունակ միաբանից մէջ՝ հազիւ թէ մի քանի դէմքեր միայն ծանօթ էին մեզ ի վաղուց. Բաբամեան Մկրտիչ Արքեպիսկոպոսն եւեթ (կաթողիկոսական ընտրութեանց ժամանակի կաթողիկոսական Տեղապահն) մնացած էր 1867ի եպիսկոպոսներէն. իսկ այլքն՝ աբեղայք էին՝ երբ մենք ձեռնադրուեցանք եպիսկոպոս յայնժամ. Հետեւաբար՝ միաբանից մեծագոյն մասն՝ մեզ անծանօթ էր, թէեւ նոքա կը պնդէին թէ մենք նոցա ծանօթ էինք մեր հոգւով և գրութեամբք։ Մեր վաղեմի և նոր եղբարցն հետ ողջագուրուելէ յետոյ՝ փութացինք ի Տաճարն Սուրբ, ուր սրտառուչ սրտիւ շնորհակալութեան եւ գոհութեան մաղթանքներ մատուցինք առ Բարձրեալն Աստուած, որ 23 երկար տարիներէ յետոյ՝ վերստին զմեզ կ'արժանացընէր աղօթել այն վեհավայրին մէջ՝ յորում Առաքելանման Հայրն մեր Գրիգորիոս աղօթած էր նախ, և իւր սրբազնագործ Յաջորդներն ոչ միայն աղօթած՝ այլ և գործած էին առաքելաբար յօգուտ Ազգութեան։

Այնուհետեւ առանձնացանք մեր բնակարանն, հանգչել փոքր ինչ մեր ճանապարհորդութեան յոգնութիւններէն, և պատրաստուիլ որ վաղ քաջ ընդ առաւօտն վերստին կառք նստինք գնալու ի Բիւրական, առ ի ներկայանալ Վեհափառ Հայրապետին։

ԽՈՐԷՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՆԱՐ-ՊԷՅ

ԱՆԱԹՈԼԻԱ ԳՈԼԼԷՃ
Քննութիւնք կամ ընդունելութեան
Սեպտ. 7, 8 (Ն. Տ.)
Գոլլէճը կը բացուի սեպտ. 9 ի ժամ 2 յետ միջաւուր
ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՔ

1. Աշակերտք իւրեանց ուսանելիք խնդիրը պարտին իսպառ թողուլ Գոլլէճի ներքին վարչութեան։
2. Բարձրագոյն կարգէ մը անցնիլ և կամ վկայական ընդունիլ կարելի չէ սոսկ որոշեալ ժամանակ մը անցունելով, այլ յաւէտ հաւատարիմ ուսմամբ և արժանաւոր յառաջադիմութեամբ։
3. Անհամեստ բանք ու բարք և գործածութիւնն ոգելից ըմպելեաց կամ ծխախոտի ներելի չեն բնաւ։ Սրբազան մատեանք և Տէրունի օրն կը նկատուին նուիրական, որպէս են, կը պահանջուի որ ամեն աշակերտ ներկայ գտնուի Գոլլէճի պաշտամանց. բայց իւրաքանչիւրն ազատ է յաճախել յիւր եկեղեցի։
4. Տասն և երկու տարեկանէ վար մէկը չընդունուիր նախապատրաստական կարգաց մէջ։
5. Նոր ներկայացող մը պէտք է գոհացուցիչ յանձնարարականներ ունենայ։
6. Ամեն աշակերտ յօժարակամ անսալու է դպրոցական օրինաց։
7. Իւրաքանչիւր ոք պարտի հոգալ իւր հանդերձեղէնքն, անկողին, անձեռոցք և գրեանք, կարգ մը գրքեր փոխ կը տրուին ազատ ուսանողաց։
8. Կերակուր, բնակութիւն, [illegible] ծախուց, կրակ, ճրագ, լուացք և բաղանեաց համար կը պահանջուի տարեկան իբր 10 ոսկի միայն, և այն՝ անթերի վճարմամբ. երկու հերթերը մուտքի ժամանակ և միւսկէսն փետրուարի մէջերը. սոյն կանոնի աննկատողութենէ յառաջ կուգան նեղութիւնք և անպատուաբեր հետեւանք։
9. Երբ Գոլլէճն ուսումնական կամ այլ պատճառաւ պարտի Գոլլէճը թողուլ, դպրոցական ամսավճարէ առաւել վճարեալ մասը յետս պիտի տրուի. բայց զնոյն պէտք չէ սպասել [illegible] Գոլլէճէն։
10. Ամրան արձակուրդէ մէկուսին հոս մնացող աշակերտք պարտին հոգալ իւրեանց ծախքերը։
11. Դպրոցական ծախքերէն զատ՝ ոչ մի աշակերտ պարտի ծախսել ի տարւոջ 3—5 ոսկի զանազան պէտքերէ համար ծնողք պէտք է զայս գիտնան բացորոշ։
12. Գոլլէճս կազմածքը տարուէ տարի բարւոքելու վրայ է. բնական գիտութեան ճիւղը այս տարի իւր գլուխ պիտի ունենայ նոր և լիովին պատրաստեալ ուսուցիչ մը Բերլինի համալսարանէն, և այլ զանազան կարեւոր քայլեր առնուելու վրայ են ի լաւ անդր։ Մարզուանի օդն առողջ և բարեխառն [illegible] բարոյական [illegible] Թուրքիոյ ո՛ր և է քաղաքաց մէջ։ Գոլլէճս գետիններն ու պարտէզներ ունին քառասուն և հինգ հազար քառակուսի կանգուն (արշըն) տարածութիւն. [illegible]
13. Վերջապէս այս Գոլլէճ նախընտրելի կը համարի ուսման մի այնպիսի ընթացք՝ որոյ հետեւանք պիտի լինի յաջող կեանք և [illegible] գոհունակութիւն, քան մի այնպիսի ընթացք՝ որ կը համապատասխանէ երիտասարդի ներկայ ցանկանաց [illegible]։

Մարզուան Յուլիս 90   Տնօրէն
1—3   142   Կ. Ջ. ԹՐԷՅՍԻ

ՋՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ
ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼՍՈՅ
Բերա, Սաքըզ աղաճ, Թիւ 15, 17, 19 [Աղա համամ]
Իր տեսակին մէջ միակ հաստատութիւն յԱրեւելս
Ամէնէն զօրաւոր և կատարելագործեալ գործիներով օժտուած
Պերճանք, հանգստութիւն և աժանութիւն ի միասին
ՏՆՕՐԷՆ՝ ՏՈՔԹՈՐ ՍԻՈՒԴԻՍ
Նախկին [illegible]
ԼՈԳԱՆՔ ԵՒ ՏՈՒՇ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ
Ելեկտրականութիւն—Կախումն—Մարմնամարզ
Վարսայարդար—Մասաժ—[illegible]
Զինավարժութիւն Արանց
ԿԸ ԴԱՐՄԱՆՈՒԻՆ ԵՒ ԿԸ ԲՈՒԺՈՒԻՆ
Անարիւնութիւն, [illegible], Ջղախտութիւն, Անկարողութիւն, Անդամալուծութիւն, Ստամոքսի հիւանդութիւնք, ևն. ևն.

ՄԷԿ ՔԱՆԻ ԳԻՆԵՐ

ԼՈԳԱՐԱՆՔ	Բ կարգի	4 ղրշ.—	Ա. կարգի	6 ղրշ.
ՎԱՐԶ ՏՈՒՇ	Բ »	3 »—	Ա »	5 »
ՏԱՔ ՋՐԻ ՏՈՒՇ	Բ »	5 »—	Ա »	7 »

Դեղօրով լոգարաններու համար գիները կը զանազանին դեղին գնոյն համեմատ.
Բաժանորդագրութեան համար 10 % զեղչ
Դպրոցներու եւ ընտանեաց համար մասնաւոր պայմանք   35

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱԻ ՇԱՀԱՆԷ

Երզագ վէ հուպուպաթ անպարլարը խտարճէլէրի իչիւն ալընաճագ բուղէնը սատէ վէ տագիգ վէ չալըր վէ նուլափըն դարարը գաթիլէրի աղօւթօսըն բումինին իքինճի բէնչչէմպիհ կիւնիւնէ թէէլիւր օլունմըղընտան թալիպ օլանլարըն եէվմի մէզքիւրտէ սաաթ ալթըտան նիհայէթ տօգուզա գատար Խազինէի Խասսաի Շահանէյէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։
28 Թէմմուզ 306
600   3—3

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱԻ ՇԱՀԱՆԷ

Երզագ անպարը վէ մաթպախը ամիրէ խտարճէլէրի իչիւն ալընաճագ Մըսըր բիրինճի իլէ տօմաթէս բէօթիլինին վէ էչնայի մուլթաղիյէնին միւնագասալարընա պաշլանաճաղընտան թալիպ օլանլարըն բազար վէ չարշէմպիհ կիւնլէրի Խազինէի Խասսաի Շահանէյէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։
29 Թէմմուզ 306
600   3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԷՐԻ

Նիզամիյէ էրզագը անպարը իչիւն միւպայաա օլունաճագ օլան պին իքի իւզ դըրք պիրինճի փօսնիւ սքարմաչէթ մօմըլէն աղօւթօսըն թէօրթիւնճի ճումա իրթէսի կիւնի դարարը գաթիսի վիրիլիւպ ալթընճը բազար իրթէսի կիւնի եւէւզտէ պէչ թէնզիլի գաչէւլ օլունաճաղընտան իխթասընա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։
31 Թէմմուզ 1890   469
Նօ. 26   1—3

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՒԱԶՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1,000,000

„ՖԻՆԻՔՍ„

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ՚է՝ որոյ բաժնետեարք Անգղիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 17,000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 51

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ՚ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոցս, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց Թիւ 12, Սանտալճը խան, Ղալաթիա, Աւստրիական թղթատան վերեւ։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ եւ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ Ֆրանք 8,000,000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1889 » 5,604,722
Տարեկան հասոյթ » » » » 12,773,779

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ՚ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՐԱՆՔՖՈՐԹՈՒԱՁ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ ֆռանք 6,250,000 Պահեստի դրամ ֆռանք 1,270,300

Ընկերութիւնս կ՚ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և դրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Սոյն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է եւրոպեան 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 ֆռանք

Լիազօր ներկայացուցիչ համայն Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ—Գաբու, Անմիրատիս խան. 3

ԻԼԱՆ

ՊԱԶԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Փէրզէրին վէ Լօմա մէվգիինտէ պուլունան վէ պուլունմազըլաճագ օլան ասաքիրի շահանէնին խաւալէլէրի իչուն մինագասատէ պուլունան էրզագտէն էքրիլի հըսթաարընտան վէ սուտէ յիրմէնլէրի մաթհունաթընտան տագիգին քիլօսը գըրգ, — կիւշթ սէքսէն պէշ, —քօզանա փիլինճի էքմէկ սէքիզ, —ինկիլիզ փիլինճի էքմէկ, —սատէ իքի եիւզ էլլի պէշ, —թուզ եիրմի ալթը, —սօղան օն սէքիզ, —պարմաշէկէր եիւզ ալթմըշ, —սապօն եիւզ եիրմի պէշ, —զէյթուն եաղը եիւզ ալթմըշ պէշ, —կազ էլլի սէքիզ, —շէքէր եիւզ օթուզ, —ֆասուլեա օթուզ պէշ, —հալթապ իքի, քէօմիւր սէքիզ, —չաիր եիրմի պէշ, —սաման եէտի, —կիյահ օն պէշ, —բազարը կաղըմի եիւզ էլլի, —սիրքէ օն իքի, —զէյթուն թանէսի եիւզ եիրմի պէշ փարայա մահալլի թալիպլէրի իւզէրինտէ օլմազլէ թէնզիլի իւէ իհալէ թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

28 Թեմուզ 1890 468
Նօ. 25 3—3

La Maraviglia

ՄԱՐԱՎԻԼԻԱ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

Ծաւէտ կը ընէ խորշոմներն և ո և է կերպով յառաջ եկած սպիները՝ կ՚անհետացնէ ծաղկի նշանները, ցաներն, արևէն թողած սպունգը եւլն։

Դէմքին կուտայ երիտասարդութեան ամէն հրապոյրները։ Գեղեցիկ սեռին ներքին խնամոց համար թանկագին գիւտ։

Թուրքիոյ համար ներկայացուցիչն է Պ. Ֆ. Պէլլիս, Ֆրէնքլեան խան, Պոլիս։ Ընդհանուր մթերանոցն է Եամաճեան Գարասանա, Ղալաթիա, Սիւրսէք գալըճըլըմ, Կոյտեանայի փող։ —Կեղծիքներէն զգուշանալու համար, գիմել միայն մթերանոցին։ 33

ՊՈՒՏԱՓԷՇԹԻ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ (ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ) ԱՂԲԻՒՐ

1885ին Հունգարիոյ Մայրաքաղաքի Տիեզերական Ցուցահանդէսին մէջ յառաջդիմութեան, մրցման կարողութեան եւ արտածման մեծ միտալն ստացած է, զոր այդ ցուցահանդէսին դարաւորք նշանակած էին իբր առաջին մրցանակ մաքրողական հանքաջրոց համար։

Այս աղբիւր մեծագոյն մրցանակներն ստացած է ինն ցուցահանդէսի մէջ. կը փայլի եօթն ոսկեայ եւ տրծաթեայ միտալներով. բայց սատի բժշկական աշխարհին համբաւումը կը վայելէ իր ազդուութեան և անուշութեան զարմանալի կարողութեան համար։

ՖՐԱՆՍՈՒԱ-ԺՕԶԷՖ աղբիւրը վերջերս գրուատուած է Բարիզի բժշկական Ակադեմիայէն և Լոնտոնի համբաւաւոր Լընտըն-Հօսբիդալ հիւանդանոցէն. բաց սատի, այս ջուրն արդէն առաջին փորձով կը յայտնէ ինքզինքը։ Այս ջուրին վրայ տեսաբրակներ ձրիաբար կը տրուին այս ջրին բոլոր մթեքանոցներու, գլխաւոր դեղատանց և Պուտաբէշթի դրասենեկին մէջ։

Նմանօրինակ ուրիշ ջրերու հետ շփոթութեան առաջքն առնլու համար, խոհեմութիւն է միշտ փնտռել «Ֆրանսուա-Ժօզէֆի մաքրողական Աղբիւրին նշանը որ կը գտնուի ամէն շիշերուն վրայ։

ԳՈՐԾԱԾԵՑԷՔ ՄԻՇՏ ՋՈՒՐՆ
FRANÇOIS JOSEPH
ՊՈՒՏԱՓԷՇԹ (ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ)
իւրաքանչիւր եղանակի ախտերը սատամոքսներ մաքրելու համար։
ԱՄԷՆ ՈՒՐԵՔ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

Կը գտնուի Տ. և Մ. Մէզիքի և Ս. Քրիսդիաէն՝ Պոլիս, Ս. Գասդօրիատէս և Ա. Թիթոֆ՝ Ղալաթիա, Ճ. Քամիզոլ՝ ի Բերա։ Թուրքիոյ համար գործակալն է Պ. Ֆ. Պէլլիս, ի Պոլիս։ 34

ՃԵՐՄԱԿ ԱԿՌԱՅՆԵՐ

Առողջապահութիւն Բերնի

ՊՈԹՈՅԻ ՋՈՒՐԸ ‖ EAU DE BOTOT

կը պահպանէ ակռայները, կը պնդէ լնդերքը, կը զովացնէ բերանը.

ՓՆՏՌԵԼ Բուն ՊՈԹՈՅԻ ՋՈՒՐԸ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ՝ 17, Ռիւ տը լա Բէ, ԲԱՐԻԶ.
Աօկիւ առաջ՝ 229, Սէնդ-Օնօրէ
ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ ԲՈԼՈՐ ՀԱՏԵԱՎԱՃԱՌԱՑ ՔՈՎ

Հարցնել նաև Պոթոյի Վ.Ի.ՆԷԿՐԸ ՏԸ ԹՈՒԱԼԷԹԸ, նրբութեամբ և բոյրովը գերազանց.

64 Կը գտնուի ի Կ. Պոլիս, Պօն Մարշէն, 354, Մեծ փողոց Բերայի

ՀԱԶԻ ՇՆՉԱՐԳԵԼՈՒԹԵԱՆ, ՊՐՈՆՇԻԴԻ, ՀԱՐԲՈՒԽԻ, ՑՐՏԱՌՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՁԱՅՆԻ ՆԵՐԿԵՐՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

POWELL'S BALSAM OF ANISEED.
TRADE MARK.

ՇՆՉԱՓՈՂԻ ԵՒ ԽՈՉԱՓՈՂԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ դէմ իբր ապահով դարման այս դեղին վայելած համբաւը միշտ կը հաստատուի այն բազմաթիւ նամակներով զորս Պ. Բօուէլ կ՚ընդունի յանդիմանելու որք գործածած և ճանչցած են նորա յատկութիւնները։

«Անգլիոյ Թագուհւոյն ՆԵՂԼԻ Թնդանօթակրոյն վրայ, ի Ռիօ, ըՆկովսիա։

«Սիրելի պարոն, Ըստ որում կը նեղուէի յամառ հազէ մը որ գիշերը կ՚արգելուր ինձ քնանալ և ցերեկը հանգիստ անցունել, վ.աւմ. կամ քարթնէյան ձնարամեց ինձ գործածել ձեր անզուգական բալսամնեն անխոնի հատիկներով և կրնամ հաւաստել ձեզ թէ առաջին գործածութենէն իսկ զգալի բարւոքում կրեցի, առանց իսկ պէտք ունենալու գործերս դադրեցնելու, և առաջին փոքր սրուակը բոլորովին բուժեց զիս։ Ուստի անոր ազդեցութեան վրայ ունեցած մեծ վստահութեամբս կը յանձնարարեմ զայն այլոց. (Ստր.) Վ. ԼԻՆՁԷԼ, Նէղլի Թնդանօթակրէն.»

Կը վաճառուի ամեն դեղատանց և արտօնեալ դեղերու վաճառականաց քով, շիշը 1 շիլին $\frac{1}{2}$ բէնիս, 2 շիլին 3 բէնիս և 11 շիլինի։—Պատրաստեալ ձեռամբ ԹՈՄԱՍ ԲՕՈՒԷԼԻ, 4, Ալպիոն Բալէյս, Պլաքֆրիէրըօմ, Լոնտոն։

Մեծաքանակ և փոքրաքանակ՝ կը վաճառուի Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով.
Մ. ԷՏՄՈՒՆՏ ՓԱՐՈՒԱՆԱ

106 Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վ.Ոյվլոտա, պահականոցին քով, կայարան Թրամուէյից, 95 և 97.

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ուր ամէն երկու անգամ կը բանին Լիվըրբուլէ և Ամէրիկայի միջեւ

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Ումպրիա	7718	Գադալօնիա	4841
Էդրուրիա	7718	Պոթնիա	4535
Սէրվիա	7391	Սամարիա	2574
Աւրանիա	7268	Մարաթոն	2403
Բավօնիա	5587	Ադլաս	2393
Կեֆալոնիա	5517	Սարակօսա	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2246
Սիթիա	4557	Բալմիրա	2144
Ալեբբօ	2143	Թրինիտատ	899
Քէտար	1876	Մորոգգօ	1855
Շէրպուրկ	1614		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ձ. ՃՈԼԻ գործակատար
Thomas C. Joly
Թիւ 1, Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան, Ղալաթիա
85

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրբուլէ և Միջերկրականի միջեւ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Քանոբուս	4200	Սֆինքս	3000
Ֆերոս	4000	Օսայրիս	3000
Օսմանլի	4000	Նեֆթիս	3000
Սեսոստրիս	3250	Բէրա	3000
Թիպս	3250	Լոդուս	800
Մակտալա	3250	Օլինդա	800
Մարիօթիս	3250	Սեսիլ	700

Մարսէյլի շոգենաւը, նաւապետ Ֆօրխտըր օգոստոսի 6|18ին Լիվրբուլէն սատ կ՚սպասուի ընդհանուր վաճառքով.

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուիթօլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
99 31, Ճէյմս Սդրիդ Լիվրբուլ,

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Նիւ-եօրք-Անգլիոյ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի միջեւ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Ալպանօ	2000	Ֆլամինկօ	1600	Բալերմօ	3200
Անճելօ	3000	Կալիլէօ	5500	Բանթէր	1700
Աբօլլօ	5500	Կիդանօ	2200	Բլաթօ	1500
Արկօ	300	Կօզօ	1800	Բոլօ	1000
Արիօսդօ	4000	Կրօտօ	2200	Բուրիդօ	2800
Պասանօ	3000	Հիրօ	2000	Րիալթօ	4400
Պորտինօ	2200	Հիտալկօ	3000	Րինալտօ	3200
Պրավօ	2000	Հինտու	7000	Րօլլօ	3000
Պըֆֆալօ	3800	Հումպէր	1200	Րօմէօ	3500
Գէյրօ	2600	Յակօ	5000	Րօզարիօ	3500
Գալիբսօ	2500	Ժիւնօ	2300	Սալերնօ	4000
Գամէօ	2100	Քէլսօ	2000	Սանդիակօ	8200
Գադօ	2000	Քօլբինօ	4200	Սաբֆօ	2000
Գօմօ	2700	Քօվնօ	2200	Սիլվիօ	2000
Չիքակօ	5000	Լէօ	2000	Սօրէնտօ	4300
Գլիօ	4500	Լէանտրօ	4500	Թ. Ուիլսըն	3000
Գոլօրատօ	400	Լիվօրնօ	3000	Թուրսօ	1200
Տիդօ	2500	Մալմօ	1500	Թօլէտօ	2800
Տօմինօ	2800	Մարէնկօ	4300	Թօրբէտօ	900
Տուրօ	4000	Մարդէլլօ	6500	Ուրպինօ	5000
Տրաքօ	2100	Միլօ	2000	Վօլթուրնօ	5000
Էյնամօ	600	Մուրիլօ	3100	Եէտօ	3600
Էլտորատօ	3000	Նիլօ	2000	Զէպրա	1000
Էլէքթրօ	3200	Օրլանտօ	3000	Տիֆայնըրս	200
Ֆրանթօ	2600	Օթէլլօ	5000	Ճըմպօ	200
Ֆալքօն	800	Օդրանդօ	4500	Ջէրօ	140
Ֆիտօ	700	Օդդօ	2000	Մօսքիթօ	120
Էմբայըր Մօնարք					8000
Բրիթըն Մօնարք					8000
Ինտիըն Մօնարք					8100

Օտրանդօ շոգենաւը, նաւապետ Ուիլէթ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկնած է ամսոյս 3ին և 16ին սատ կ՚սպասուի։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ՚ընծայուի

Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՌԻՅՕ
Գործակալք
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա
11

ՈՍԿԵԱՅ ԵՒ ԱՐԾԱԹԵԱՅ ՎԵՑ ՄԻՏԱԼՔ

ԱՐՄԱՏԱԿԱՆ ՔՈՒԺՈՒՄՆ ՍՏԱՄՈՔՍԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

ՊԱՏՈՒՈՅ ՎԿԱՅԱԿԱՆ 1872 ՓԱՐԻԶ

ՏԻՒՌԱՆԻ ԳԻՆԻ

107

Ֆրանսացի և օտար բժշկաց 4 000է աւելի ներբողալից վկայութիւնք կ՚ապացուցանեն ազդեցութիւնն այս գինիին, որ Ալիքանթէի գինիին չափ սխորժահամ է։

Կազդուրէ և վերանորոգէ արիւնը կ՚աւելցնէ ախորժակը և կը ճնշացնէ մարսողութիւնը

Կեդրոնատեղի՝ ԾԱՆՆԻ ԵՒ ԺՈՒՏԱՆ, 1, Կամուրջի հրապարակ, Պոլիս

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԶԱՐԴԱՐԱՆԱՑ ԵՒ ՊԼՈՒՄՊԵՐԻԿԻ

Ղալաթիա Պէօյիւք Միլլէթ խան, միջազգային թղթատարատան վրայի յարկը

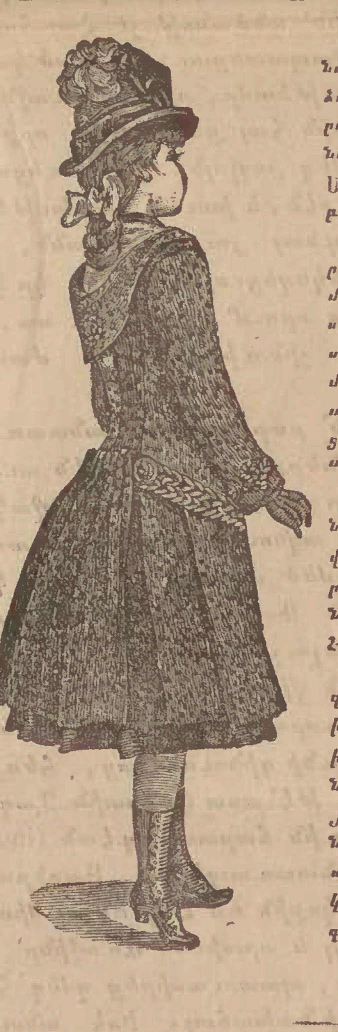

Այս նշանաւոր գործատունն, որ արժանաւոր համբաւ մի ստացած է ի մեզ, այս ձմրան եղանակին առթիւ իւր վաճառքներու քանակութեան վրայ յաւելում մի կ՚ընէ, որ արդէն բազմաթիւ է Ֆրանսական, Անգղիական, Գերմանական եւ Պելճիական բերքերու զանազան տեսակներով։

Հետեւաբար իւր բուն գործարանին ապրանքներուն վրայ որք են՝ օժիտ համար ամէն տեսակ ճերմակեղէնք, բանուածք, կիսագգեստք, քօլիրօ, քօրսէ, թաշկինակ, սեղանի պիտոյք, շապիկ, շապկըներ, ստամոնք, ֆլանել կանանց օրիորդաց և փոքր աղջկանց համար զարդագգեստներ, աւելցած է ուրիշ տեսակ անթիւ նիւթեր բոլորն ալ ընտիր տեսակէ։

Հաստարակաց զարմանքը կը գրաւէ մանաւանդ այն վայելուչ և զանազան տեսակ վերարկուներն և ճաքէթներն կանանց օրիորդաց և տղայոց, որք բոլորն ալ վերջին նորաձեւութեան համեմատ ճաշակով ու չքեղութեամբ յօրինեալ են։

Յաւելում մի ըրած է նաև պատրաստուած զգեստներու պատրաստութեան նորաձեւութեան վրայ որ արդէն ծախ է այնքան, և իւր ընդարձակ արհեստանոցին շնորհիւ կրնայ կատարելապէս գոհացնել բոլոր իւր յաճախորդները նոցա ճաշակին ու բաղձանաց համեմատ ի գործ դնելով ինչ որ ապրսպրեն։ Կը գտնուի նաև մինչեւ 16 տարեկան տղայոց համար ամեն տեսակ զգեստներ բալթօներ խիստ չափաւոր գներով։ Կը ծախուին մեծ եւ փոքր քանակութեամբ.

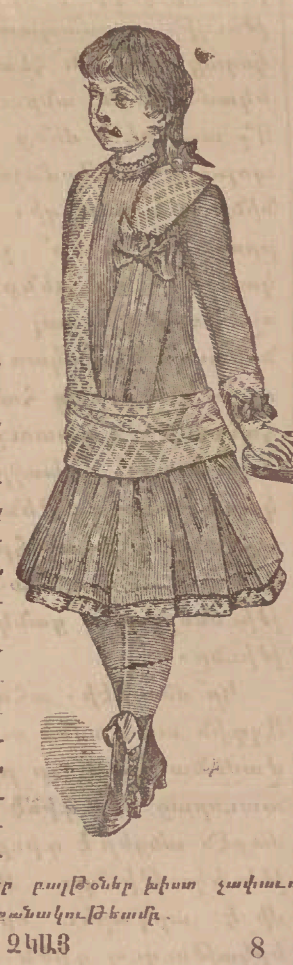

ՍԱԿԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ՉԿԱՅ 8

COMP. RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՆԱՒԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՈՒՐԻ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Օր յուլիս	Ժ. Ըստ.	Երթալիք տեղը	շոգենաւ
Բշ. 30 11	Եր.	Օտեսա	
Գշ. 31,12	5 Եր.	Աղեքսանդրիա	
Դշ. 1,13	10 Առ.	Անատոլու	
Դշ. 1,13	10 Առ.	Սեվաստաբոլ	
Եշ. 2,14	2 Եր.	Օտեսա	

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ Գործակալութիւնն Ռուսական ընկերութեան ի Քիրէճ Գաբու։ 10

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիոյ և Բօճիէի միջեւ կանոնաւորապէս բանող

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն Մէնէրէլ որ պիտի մեկնի օգոս. 19ին։
Բարիզ-Լիօն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,
Ա. կարգ 250 Ֆրանք
Բ. » 178 »

Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն

Նաւուղիքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն ԹԻՄՈԹԷ ԲԸԳՈՒԼ
Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միլլէթ
14 Մահմուտ փողոց, Թիւ 14

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷ

Սկսեալ ի 1 Մայիս (Ն. Տ.) 1890, մինչեւ նոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	6	8	10	52	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44	46	48	50	
	Առաւօտ												Իրիկուն												
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կ. Պոլիս	6 30	7 ...	7 30	7 50	8 30	9 ..	9 30	10 ...	10 30	11 ...	11 30	12 ..	1 30	2 ...	2 30	3 ...	4 ...	4 30	5 ..	5 30	6 ...	6 30	7 ...	7 30	...
Գում—գափու	6 39	7 9	7 39	8 8	8 39	9 9	9 39	10 9	10 39	11 9	11 39	12 9	1 39	2 9	2 39	3 9	4 9	4 39	5 9	5 39	6 9	6 39	7 9	7 41	...
Եէնի—գափու	6 43	7 13	7 43	...	8 43	9 13	9 43	10 13	10 43	11 13	11 43	12 13	1 43	2 13	2 43	3 13	4 13	4 42	5 13	5 42	6 13	6 43	7 13	7 45	...
Տաւուտ փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Սամաթիա	6 49	7 19	7 48	...	8 49	9 18	9 49	10 19	10 49	11 18	11 49	12 19	1 49	2 18	2 49	3 19	4 19	4 47	5 19	5 47	6 19	6 49	7 19	7 51	...
Եէտի—գուլէ	6 54	7 23	8 1	8 22	8 54	9 21	9 54	10 23	10 54	11 21	11 54	12 22	1 54	2 21	2 54	3 23	4 25	4 54	5 24	5 50	6 24	6 53	7 23	7 56	...
Մագրիգիւղ	7 9	7 33	8 12	8 39	9 6	...	10 5	10 35	11 6	...	12 6	...	2 6	...	3 5	3 36	4 35	5 5	5 36	...	6 36	7 4	7 34	8 7	...
Այ Ստեֆանօ	7 18	...	8 21	8 52	9 15	...	...	...	11 15	...	12 17	...	2 15	...	...	3 45	...	...	5 45	...	6 47	...	7 42	...	...
Քիւչիւք Չէք.	...	...	...	9 2	...	...	...	...	...	...	12 25	...	...	...	...	...	...	...	...	...	6 55	...	...	...	...

ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	41	43	45	47	51	49	
	Առաւօտ											Իրիկուն													
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քիւչիւք Չէք.	...	6 50	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	1 20	...	...	...	...	...	...	...	...	...	7 6	...	...
Այ Ստեֆանօ	6 30	7 ...	...	8 ...	8 30	...	9 30	...	...	...	11 30	...	1 30	...	2 30	...	4 ...	...	...	...	...	6 ..	...	7 18	...
Մագրիգիւղ	6 40	7 10	7 40	8 11	8 40	...	9 40	10 10	10 40	...	11 40	...	1 40	...	2 40	3 10	4 10	4 40	5 10	...	6 10	7 10	7 43	8 14	...
Եէտի—գուլէ	6 52	7 22	7 51	8 23	8 52	9 26	9 53	10 24	10 53	11 26	11 53	1 24	1 53	2 26	2 53	3 24	4 24	4 53	5 23	5 55	6 23	7 34	7 57	8 29	...
Սամաթիա	6 56	7 26	...	8 26	8 56	9 29	9 57	10 28	10 57	11 29	11 57	1 28	1 57	2 29	2 57	3 28	4 28	4 57	5 27	5 58	6 27	...	...	8 33	...
Տաւուտ փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Եէնի—գափու	7 2	7 32	...	8 32	9 2	9 34	10 3	10 34	11 3	11 34	12 3	1 34	2 3	2 34	3 3	3 34	4 34	5 3	5 33	6 4	6 33	...	...	8 39	...
Գում—գափու	7 8	7 38	7 59	8 38	9 8	9 38	10 8	10 38	11 8	11 38	12 8	1 38	2 8	2 38	3 8	3 38	4 38	5 8	5 38	6 8	6 38	7 42	8 6	8 43	...
Կ. Պոլիս	7 16	7 46	8 7	8 46	9 16	9 46	10 16	10 46	11 16	11 46	12 16	1 46	2 16	2 46	3 16	3 46	4 46	5 16	5 46	6 16	6 46	7 50	8 15	8 51	...

Փոքր ծրարներն անխտիր կ՚ընդունուին ամեն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մագրիգիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց միջեւ բանող կառախմբոց մէջ միայն կ՚ընդունուին. Թիւ 1 և 2 կառախումբերն ունին Ա. Բ. և Գ. կարգի վակոններ. միւս կառախումբերն ունին միայն Բ. և Գ. վակոններ։ 13